ANDERS DENKEN, SAMEN DOEN

“koers houden!”

Begroting 2017

Gemeente Wijchen

Wijchen, oktober 2016

Inhoudsopgave

1. Voorwoord 5
2. Invulling moties kaderbrief 2017 8
3. Structureel meerjarenperspectief 2017 - 2020..... 9
4. Provinciaal Toezicht.....34
5. Incidenteel meerjarenperspectief.....35
6. Reserves & Voorzieningen.....37
7. Eindsaldo structurele en incidentele begroting 2017 - 2020.....38
8. Verloop algemene reserve.....39
9. MeerjarenInvesteringsOverzicht (MIO) 40
10. Bouwgrondexploitatie 41

Bijlagen.....42
Bijlage 1: Structureel Perspectief Programmabegroting versie Sep.....43
Bijlage 2: Incidenteel perspectief 2017-2020 44
Bijlage 3: Budgetruimte en extra inkomsten 45
Bijlage 4: Uitzettingen, onontkoombaar.....46
Bijlage 5: Uitzettingen, areaaluitbreidingen.....49
Bijlage 6: Uitzettingen, nieuwe wettelijke taak 50
Bijlage 7: IBOR 51
Bijlage 8: Nieuw beleid.....53
Bijlage 9: Incidenteel 55
Bijlage 10: Verloop Algemene Reserve 58
Bijlage 11: Investeringslijst en kredietverlening 2017 - 2018 59
Bijlage 12: Onderhoudsplan Vastgoed 60
Bijlage 13: Voorbeeldaanslagen meerpersoonshuishoudens 61
Bijlage 14: Lijst van afkortingen 62

1. Voorwoord

Voor u ligt de Programmabegroting 2017: Anders denken, samen doen met als subtitel: 'koers houden!' Dit in vervolg op 'klaar om te wenden' en 'wind tegen, maar op koers' van de programmabegrotingen 2015 en 2016.

Koers houden
Het college vindt het belangrijk om koers te houden, omdat het college vooral wil afmaken waar het aan begonnen is. Wijchen blijft bouwen aan haar toekomst en blijft investeren in stenen én in mensen, ambities worden werkelijkheid. Wijchen blijft haar sociale gezicht houden, economie en duurzaamheid staan hoog op de agenda. De beperkte financiële ruimte levert daarbij ook keuzes en knelpunten op, dat moge duidelijk zijn. Deze doen zich voor bij met name de twee decentralisaties (jeugd en wmo), de BUIG-uitkeringen en de openbare ruimte.

Positief saldo in alle jaren
Alle jaren van de meerjarenbegroting 2017 – 2020 kennen een positief saldo. Het positieve saldo van het begrotingsjaar 2017 is voldoende voor de eisen van de toezichthoudende provincie. Daarmee blijft de gemeente Wijchen onder repressief toezicht. De jaren 2018 – 2020 kennen weliswaar een positief saldo, maar ook een aantal taakstellingen. Bij realisatie van deze taakstellingen in 2018 en 2020 voldoen we aan de gestelde eisen. Voor 2019 geldt echter dat de realisatie van de taakstelling niet afdoende is.

De uitkomsten van de septembercirculaire hebben het college verrast. Het college ziet een duidelijke tegenstelling tussen de positieve boodschap van het kabinet op Prinsjesdag en de vertaling hiervan in de de septembercirculaire. Vooral bij de onwikkeling van de BUIG-uitkeringen is dat zichtbaar. Het is van belang voor Wijchen om de macro-economische bewegingen zo goed mogelijk te duiden en te vertalen in haar begroting.

Het college stelt voor een aantal onderwerpen incidenteel te dekken. Dit gaat om een totaalbedrag (netto) van ongeveer € 1,3 miljoen. Daarnaast heeft de Raad, bij unaniem aangenomen motie, € 2 ton beschikbaar gesteld voor de afwikkeling van Schaarweide. Het totaal aan incidentele voorstellen komt daarmee op circa € 1,5 miljoen. Hiermee hebben we de motie van Schaarweide gedeeltelijk kunnen realiseren binnen de onttrekking van de algemene reserve zoals opgenomen binnen de kaderbrief. Dit past bij het voornemen van het college om voorzichtig te zijn met de inzet van de algemene reserve.

Ambities en nieuw beleid
De gemeente Wijchen blijft ambities houden en wil deze ook realiseren. Ook de wereld om ons heen staat niet stil. In de regio speelt Wijchen een prominente rol: verbindend als grootste van kleinere gemeenten, maar ook kritisch als het gaat over de meerwaarde van samenwerking. De Kracht van het Rijk van Nijmegen, duurzaamheid, vervoer, woningbouw, veiligheid zijn slechts enkele voorbeelden van de constructieve en verbinden rol van Wijchen. De besluitvorming in de Raad over de regionale positie van Wijchen heeft daaraan een stevige impuls gegeven, mede leidend tot de intensieve ambtelijke samenwerking met Druten.

Vanuit de ambities heeft het college in de begroting een groot aantal voorstellen voor nieuw beleid opgenomen. Een greep daaruit:

- inzet veiligheidsmiddelen: aanpak ondermijnende en georganiseerde criminaliteit;
- bibliotheek: structurele verhoging subsidie;
- energie: opslag voor aanbesteding energie;
- speelbeleid: voorzieningen voor oudere jeugd;
- hondenuitlaatbeleid: areaaluitbreiding, onderhoudsniveau en communicatie;
- volkshuisvesting: uitwerking nieuwe Woningwet;
- omgevingswet: invoering wet en investeringen in ict;
- uitbreiding duurzaamheidslening en start blijverslening;
- afkoppelbijdrage verhard oppervlak van riool: verlenging bestaande regeling;
- samenwerking Druten – Wijchen: incidentele kosten;
- schaarweide: afronding project sporthal;
- duidelijke taal: investering in heldere gemeentelijke communicatie;
- schuldhulpverlening: versterking preventie;
- planeconomie: herziening meerjarenprogramma grondexploitaties;
- kracht Rijk van Nijmegen: onder andere impuls voorzieningenniveau detailhandel en ondernemings- en vestigingsklimaat;
- revitalisering Bedrijventerrein Oost;
- bermen buitengebied: beperkte eenmalige impuls om knelpunten op te lossen.

De ambities van het college reiken echter verder, bijvoorbeeld de kanteling naar populatiebekostiging op het gebied Jeugd en WMO-nieuw. Maar het college constateert ook dat er voor sommige onderwerpen (nog) geen geld is. Voorbeelden zijn de oplossing voor de verkeersproblematiek Kerkeveld en een verdere aanpak van de bermen in het buitengebied. Maar ook voor de specifieke wensen van de Raad voor de (verdere) aanpassingen van de raadszaal en het Kasteel ziet het college (nog) geen financiële ruimte.

Knelpunten

Het college ziet in de begroting drie belangrijke knelpunten. Ze zijn al eerder genoemd: de BUIG-uitkeringen, de twee decentralisaties (jeugd en wmo) en de openbare ruimte.

BUIG-uitkeringen

Bij de BUIG-uitkeringen is zichtbaar dat Wijchen structureel te weinig geld van het rijk krijgt om de lasten af te dekken. Dit ondanks dat een circulaire van het Ministerie van SZW een kleine plus geeft op dit punt. Wijchen is immers erkend nadeelgemeente in de verdeelsystematiek van het rijk. De cijfers laten ook het effect zien van een verhoogd aantal statushouders, van de toenemende vergrijzing en de verhoging van de pensioenleeftijd. Op dit punt is de macro-economische ontwikkeling van belang. Zoals eerder gezegd is de positieve boodschap van Prinsjesdag en de vertaling hiervan in de septembercirculaire niet eenduidig. Het college volgt voorzichtigheidshalve de macro economische ontwikkeling van de septembercirculaire en stelt het effect van de afloop van de crisis uit tot 2021. Een jaar later dan eerder ingeschat dus.

Twee decentralisaties (jeugd en wmo)

In het coalitieakkoord is de afspraak gemaakt dat de uitvoering van de twee decentralisaties moet blijven binnen het budget dat Wijchen van rijk krijgt. Toen al was volstrekt duidelijk dat dit een lastige opgave is. De meerjarenraming laat nu ook zien dat dit structureel (nog) niet lukt. Hiervoor is een aantal oorzaken:

- de gemeente Wijchen heeft structureel nadeel van de verdeelsystematiek. Dit is vergelijkbaar met de BUIG-uitkeringen;
- het zorggebruik Jeugd is hoger dan het beschikbare budget. De zorgpaden en de aantallen zijn niet afwijkend van andere gemeenten, maar wel de kosten;
- de functie 'beschermd wonen' is toegevoegd aan de wmo zonder extra budget;
- de kosten van de uitvoering zijn hoger dan voorzien. Onder andere de complexe inkoopconstructie en noodzakelijke kwaliteitsimpulsen leiden tot deze verhoging.

Bovendien komt de transformatie binnen de zorg langzamer op gang dan verwacht;
- de contracten met de zorgaanbieders pakken relatief ongunstig uit. Relatief veel zorg wordt geboden door kleinere zorgaanbieders, terwijl de grotere zorgaanbieders garanties in het contract hebben.

De uitvoering van de twee decentralisaties is op de korte termijn (2017) beperkt beïnvloedbaar. Dit mede door de contractafspraken die met partijen en in de regio zijn gemaakt. Meer beïnvloedbaar is vanaf 2018 de langere termijn (populatiebekostiging). Dit is ook in de cijfers in deze begroting zichtbaar. Het college legt de Raad een aparte informatienota voor over dit vraagstuk. Daarin gaat het college nader in op de oorzaken en oplossingen.

Openbare ruimte
In het beheer van de openbare ruimte doemen structurele tekorten op. In de kaderbrief is dit reeds gemeld. Aanbestedingsvoordelen verdwijnen, wettelijke eisen worden verhoogd (bijvoorbeeld onkruidbestrijding) en er komen extra wensen bij (bijvoorbeeld de bermen in het buitengebied en de verkeersproblematiek Kerkeveld).

Binnen het structurele perspectief lost het college nu een beperkt aantal urgente knelpunten in het buitengebied op en dekt de structurele meerkosten voor onkruidbestrijding af. Voor de langere termijn is een herijking van het IBOR noodzakelijk. Het college heeft voorlopig een structureel bedrag van € 300k opgenomen in deze begroting voor de dekking van toekomstige tekorten. Het college kan dit geld echter pas uitgeven nadat de Rraad een besluit heeft genomen over de herijking van het IBOR. Deze herijking, inclusief de structurele financiële effecten, is onderdeel van het begrotingsproces 2018.

2. Invulling moties kaderbrief 2017

Bij de behandeling van de Kaderbrief (16 AZ 250) is een aantal moties aangenomen. Bij het opstellen van de begroting is aandacht besteed aan deze moties. In onderstaande tabel zijn de moties benoemd en de verwijzing naar de uitwerking in dit document. Het betreft de volgende moties:

Tabel 2-00: Afwikkeling moties.

Motie	Toelichting
Jong en Oud Binnen de begroting van 2017 een bedrag van € 1.500 op te nemen voor een garantiesubsidie t.b.v. het continueren van het kookproject Jong en Oud in het schooljaar 2016-2017.	Gezien de omvang van het bedrag, kan dit afgedekt worden uit het reguliere WMO budget.
Duurzame inkoop stroom De raad te informeren over de resterende contractduur en voorwaarden met de huidige stroomleverancier. Daarnaast bij een nieuwe aanbesteding voor echt duurzaam te gaan en expliciet in de voorwaarden op te nemen dat (ingekochte) energie op generlei wijze mag worden opgewekt in kolencentrales.	Binnen het nieuw beleid is vanaf 2018 € 27k opgenomen voor het afdekken van de meerkosten van daadwerkelijk regionaal opgewekte duurzame stroom.
Afronding project sporthal Schaarweide Doel voortvarende aanpak achterstallig onderhoud. Daartoe uit te gaan van een gemeentelijke bijdrage van 2/3 van de kosten met een maximum van 200.000 euro waarmee het project Sporthal Schaarweide definitief is afgewikkeld.	Op nadrukkelijk verzoek van de raad is een bedrag van € 200k opgenomen onder het incidentele perspectief (jaarschijf 2017). Het college is er gedeeltelijk in geslaagd deze uitzetting op te vangen binnen de in de kaderbrief opgenomen onttrekking aan de algemene reserve.
Visie gebruik kasteel Opstellen meningsvormende nota voor de bepaling van de visie op het gebruik van het kasteel.	In deze fase heeft deze motie geen financiële impact.
Raadpleging betrokkenen transities Wmo en Jeugdwet Een raadpleging van inwoners en betrokken organisaties te organiseren in het najaar van 2016 om te vernemen welke ervaringen zij hebben met de transities en welke effecten zij merken van het beleid.	Op basis van gegevens uit cliënt ervaringsonderzoeken Wmo en Jeugd worden twee hoorzittingen georganiseerd. Eén Wmo en één Jeugd. De geraamde kosten voor deze vorm van raadpleging liggen tussen de € 5k en € 10k en worden zoals gesteld in de motie betaald uit Wmo budget.
Stand van zaken zwembekwaamheid Te onderzoeken wat de stand van zaken is van de mate van zwembekwaamheid van de Wijchense jeugd.	In deze fase heeft deze motie geen financiële impact.

3. Structureel meerjarenperspectief 2017 - 2020

Relatie met de Begroting 2016

In de Kaderbrief 2017-2020 is aan de Raad een beeld geschetst van het geactualiseerde structurele perspectief t.o.v. het perspectief van de Begroting 2016. In deze actualisatie zijn de uitkomsten van de septembercirculaire 2016 verwerkt. Tussen het moment van opstellen van de kaderbrief en dit boekwerk zijn mutaties in het geschetste perspectief opgetreden. In tegenstelling tot vorige jaren presenteren we nu deze mutaties niet meer ten opzichte van de kaderbrief, maar zetten we het nu geactualiseerde perspectief wederom af tegen het perspectief van de Begroting 2016. Hiermee voldoen we aan het verzoek van de Raad om het inzicht in de impact van de afzonderlijke mutaties ten opzichte van de vorige begroting te vergroten. In hoofdstuk drie is bij de afzonderlijke onderwerpen de voorziene mutatie van de kaderbrief aangegeven.

Om aansluiting te geven tussen deze nota en de Programmabegroting 2017 (bestaand beleid, versie september) verwijzen wij u naar bijlage 1 van deze nota. Na besluitvorming leggen we deze nota en de programmabegroting voor aan de provincie ter toets. Voor de Raad voegen we beide stukken samen en bieden een herziene programmabegroting aan in december.

Tabel 3-00: Structureel meerjarenperspectief 2017-2020.

Nr.	**Ontwikkelingen ten opzichte van Begroting 2016** *(x € 1.000.)*	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
	Begroting 2016 (ADSD)	186	149	630	56
	Septembercirculaire 2015	93	145	153	153
	Decembercirculaire 2015	189	190	191	191
	Meicirculaire 2016	-263	589	797	915
	Startpositie 2017 t/m 2020	**205**	**1.073**	**1.771**	**1.315**
3.01	Bijzondere bijstand	-58	-117	-298	-147
3.02	Wet BUIG	494	-160	-1.361	-871
3.03	Decentralisaties	-791	-443	-410	-308
3.04	WMO Bestaand	0	0	0	0
3.05	Gemeenschappelijke Regelingen	1	-62	-75	-95
3.06	Bouwleges	0	0	0	-150
3.07	Onderhoudsreserve vastgoed	-14	-28	23	23
3.08	Gemeentefonds	677	1.240	1.561	1.690
3.09	Prijscompensatie	-6	-67	-165	-314
3.10	Formatie	74	62	112	198
3.11	Rente	-996	-895	-937	-612
3.12	Kapitaallasten	1.270	1.004	947	599
3.13	Effect kostenverdeelstaat/wijziging BBV	-90	-37	-40	226
3.14	Dekking uit Bouwgrondexploitatie/Investeringen	0	18	28	6
3.15	Onroerende Zaak Belasting	46	77	124	187
3.16	Tarieven en Leges	0	0	0	0
3.17	IBOR	0	-400	-400	-400
3.18	Uitzettingen	-365	-532	-423	-429
3.19	Inkrimpingen	266	230	76	76
3.20	Nieuw Beleid	-113	-140	-140	-140
	Begroting 2017-2020	**600**	**823**	**393**	**854**

Zoals aangegeven in de Kaderbrief 2017 ligt onze focus bij het opstellen van de Begroting 2017 in eerste instantie op een sluitende structurele jaarschijf 2017. In tweede instantie ligt het accent op een sluitend structureel meerjarenperspectief en de mogelijkheid om nieuw beleid te honoreren. Bij de beoordeling van de Begroting 2017 door de provincie, in haar rol als toezichthouder, let de provincie kritisch op de opgenomen stelposten.

Alle jaarschijven in het meerjarenperspectief sluiten positief. De jaarschijf 2017 voldoet aan het toetsingskader van de provincie. Uitgezonderd de jaarschijf 2019 voldoen de jaren 2018-2020 aan het toetsingskader.

3.01 Bijzondere bijstand

Het huidige beleid gaat uit van een inkomensgrens van 110% voor alle regelingen, uitgezonderd bij het toekennen van de langdurigheidstoeslag (wettelijk 100%). Daarnaast heeft de inkomensgrens geen invloed op de kosten van bewindvoering.
In de Begroting 2016 hielden we rekening met extra aanvragen vanwege de toename van het aantal statushouders. We verwachten nu een verdere toename van het aantal statushouders en de samenstelling (meer alleenstaanden, minder gezinnen) leidt naar verwachting tevens tot extra lasten dan vorig jaar aangenomen. Voor de jaren 2016 en 2017 zijn o.b.v. het bestuursakkoord extra middelen toegekend voor de huisvesting en integratie van statushouders. Van deze extra middelen wordt een deel ingezet om het effect van statushouders op de bijzondere bijstand op te vangen. De gevolgen van de economische crisis blijven voelbaar tot 2021. We hebben het afloop crisis effect bijgesteld van € 221k naar € 110k.

Tabel 3-01: Lasten BB 110%.

x € 1.000	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Structureel	1.199	1.234	1.268	1.268
Afloop crisis effect	0	0	-221	-221
Effect sept/dec circulaire	46	57	57	58
Begroting 2016 bij 110%	**1.245**	**1.291**	**1.104**	**1.105**
Begroting 2017	1.245	1.291	1.325	1.326
Bijkomend effect statushouders	117	117	77	36
Compensatie bestuursakkoord	-59	0	0	0
Afloop crisis effect	0	0	0	-110
Begroting 2017 bij 110%	**1.303**	**1.408**	**1.402**	**1.252**
Mutatie t.o.v. Begroting 2016	**-58**	**-117**	**-298**	**-147**
Mutatie opgenomen in Kaderbrief 2017	-58	-58	-260	-18

De mutatie laat een verslechtering zien gedurende het gehele meerjarenperspectief.

3.02 Wet Buig

Aan de inkomstenkant gaan we uit van de voorlopige budgetten (publicatie 30-9-2016). Deze inkomsten liggen hoger dan eerder aangenomen. Aan de kostenkant gaan we uit van het aantal uitkeringen van de rapportage t/m augustus 2016. Deze ligt 2% hoger dan de aantallen opgenomen in de Begroting 2016. Voor de daarop volgende jaren volgen we de macro economische index uit de septembercirculaire 2016. Daarnaast houden we rekening met de extra instroom van statushouders.

Wezenlijk anders ten opzichte van de Kaderbrief 2017 is de impact van de te nemen maatregelen om het aantal bijstandontvangers terug te brengen. We hebben de te nemen maatregelen opnieuw tegen het licht gehouden. We achten de in Begroting 2016 en Kaderbrief 2017 opgenomen maatregelen te opportuun. Daarom stellen we het effect van de maatregelen negatief bij en uit voorzichtigheidsprincipe nemen we een reserve op voor het mogelijk niet realiseren van een gedeelte van de resterende taakstelling.

Evenals bij de raming van de Bijzondere Bijstand gaan ervan uit dat de gevolgen van de economische crisis aanhouden tot 2021.

In 2016 ontvangen we vanuit de vangnetregeling een bedrag van € 283k. Wij houden vooralsnog geen rekening met een structurele vangnet vergoeding.

Een toelichting op de BUIG ontwikkelingen treft u aan in de informatienota werk en inkomen. Dit document is beschikbaar voor de begrotingsvergadering van november.

Tabel 3-02a: Aantal bijstandsontvangers

Aantallen BUIG:	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Rijksbijdrage cf beschikking	530	530	530	530
Macro economische index	13	21	36	36
Rijksbijdrage BUIG berekende aantallen	**543**	**551**	**566**	**566**
Aantallen BUIG gemiddeld 2015	708	708	708	708
Macro economische index	21	43	43	43
Effect maatregelen	-17	-50	-118	-118
BUIG aantallen Begroting 2016	**712**	**701**	**633**	**633**
Aantallen BUIG gemiddeld 2016	712	712	712	712
Macro economische index	17	28	49	49
Effect maatregelen	-18	-36	-54	-69
Afloop crisis	0	0	0	-28
Extra instroom i.v.m. statushouders	19	46	44	31
BUIG aantallen Begroting 2017	**730**	**750**	**751**	**695**
Verschil t.o.v. toegekende aantallen Rijksbijdrage	**-187**	**-199**	**-185**	**-129**

Onderstaande tabel laat de effecten van de aantallen zien in euro's, met de vergelijking naar de cijfers opgenomen in de Begroting 2016.

Tabel 3-02b: Lasten WWB Inkomensdeel (incl. alg. bijstand en excl. BBZ) exclusief effect gemeentefonds.

x € 1.000	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Rijksbijdrage Begroting 2016 (ADSD)	9.372	9.457	9.700	9.700
Kosten Begroting 2016 (ADSD)	-10.637	-11.150	-11.445	-11.445
Inzet maatregelen	238	702	1.665	1.665
Resultaat BUIG Begroting 2016 (ADSD)	**-1.027**	**-991**	**-80**	**-80**
Rijksbijdrage Begroting 2017	10.188	10.217	10.442	10.359
Kosten BUIG Begroting 2017	-10.924	-11.669	-12.336	-11.782
Inzet maatregelen	299	601	907	1.165
Risicoreserve haalbaarheid maatregelen (50%)	0	-300	-454	-693
Bedrijfsvoering	-96	0	0	0
Resultaat BUIG Begroting 2017	**-533**	**-1.151**	**-1.441**	**-951**
Mutatie t.o.v. Begroting 2016	**494**	**-160**	**-1.361**	**-871**
Mutatie opgenomen in Kaderbrief 2017	34	47	-475	-137

De ophoging van het aantal bijstandsgerechtigden in combinatie met een afnemend effect van de te treffen maatregelen leidt, met een verhoogd rijksbudget, tot een verbetering van de jaarschijf 2017. De jaarschijf 2018 en met name 2019 en 2020 zijn echter beduidend slechter.

3.03 Decentralisaties Jeugd en WMO

3.03a Jeugd

Onderstaande inkomsten zijn conform de september circulaire 2016. De inkomsten zijn als integratie-uitkering onderdeel van de Algemene Uitkering, en vallen dus niet meer onder de doeluitkering Sociaal Deelfonds, wat is komen te vervallen. De integratie-uitkering wordt één op één doorvertaald op de betreffende budgetten. Aan de kostenkant is rekening gehouden met regionale inkoop en de gewenste bedrijfsvoering/LTP. Een nadere toelichting op de ontwikkeling van de 2D's wordt u in de vorm van een informatienota beschikbaar gesteld aan de Raad voor de begrotingsvergadering in november.

Tabel 3-03a: Besteding Jeugdzorg.

x € 1.000	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Saldo Begroting 2016	**0**	**0**	**0**	**0**
Inkomsten:				
- Rijksmiddelen o.b.v. septembercirculaire 2016	7.499	7.588	7.588	7.589
- Eigen bijdragen	0	0	0	0
Totaal inkomsten	**7.499**	**7.588**	**7.588**	**7.589**
Uitgaven:				
Combinatie (LVG/J&O/GGZ)	2.655	2.514	2.514	2.514
Kleine aanbieders	994	965	939	915
(Boven)regionaal (Blok C)	3.779	3.762	3.682	3.565
PGB	758	758	758	758
Landelijke producten (LTA)	192	194	194	194
Veilig thuis	162	162	162	162
Regionaal ondersteuning Bureau	137	137	137	137
Lokale ToegangsPoort (LTP)	83	83	83	83
Bedrijfsvoering	407	331	333	333
	9.166	**8.905**	**8.801**	**8.660**
Saldo Begroting 2017	**-1.667**	**-1.317**	**-1.213**	**-1.071**
Mutatie t.o.v. Begroting 2016	**-1.667**	**-1.317**	**-1.213**	**-1.071**
Mutatie opgenomen in Kaderbrief 2017	0	0	0	0

3.03b WMO Nieuw

Onderstaande inkomsten zijn conform de september circulaire 2016. De inkomsten zijn als integratie-uitkering onderdeel van de Algemene Uitkering, en vallen dus niet meer onder de doeluitkering Sociaal Deelfonds, wat is komen te vervallen. De integratie-uitkering wordt één op één doorvertaald op de betreffende budgetten. Aan de kostenkant is rekening gehouden met regionale inkoop en de gewenste bedrijfsvoering/LTP. In de ramingen is rekening gehouden met het huidige beleid. Een nadere toelichting op de ontwikkeling van de 2D's wordt u in de vorm van een informatienota beschikbaar gesteld aan de Raad voor de begrotingsvergadering in november.

Tabel 3-03b: Verloop budgetten WMO Nieuw.

x € 1.000	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Saldo Begroting 2016	**0**	**0**	**0**	**0**
Inkomsten:				
- Rijksmiddelen o.b.v. septembercirculaire 2016	4.785	4.752	4.707	4.701
- Eigen bijdragen	177	177	177	177
Totaal inkomsten	**4.961**	**4.929**	**4.884**	**4.877**
Uitgaven:				
Combinatie (Blok B)	1.022	863	866	877
Kleine aanbieders	358	364	365	371
Lokaal (Blok A)	1.762	1.762	1.762	1.762
PGB	387	387	387	387
Zintuigelijk Gehandicapten	29	29	29	29
Veilig thuis	86	86	86	86
Regionaal ondersteuning Bureau	87	87	87	87
Lokale ToegangPoort (LTP)	334	357	357	373
Bedrijfsvoering	271	219	218	218
Totaal uitgaven	**4.335**	**4.155**	**4.156**	**4.189**
Saldo Begroting 2017	**626**	**774**	**728**	**689**
Mutatie t.o.v. Begroting 2016	**626**	**774**	**728**	**689**
Mutatie opgenomen in Kaderbrief 2017	**0**	**0**	**0**	**0**

Tabel: 3-03c SALDO 2D'S Jeugd en WMO (nieuw)

x € 1.000	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
JEUGD	-1.667	-1.317	-1.213	-1.071
WMO	626	774	728	689
Saldo	**-1.041**	**-543**	**-485**	**-383**
Egalisatie bestaande WMO	250	100	75	75
Saldo na inzet reserves	**-791**	**-443**	**-410**	**-308**

Bovenstaand verloop betekent een verslechtering van het gehele meerjarenperspectief.

3.04 WMO Bestaand

Een deel van de gemeentelijke begroting heeft het stempel WMO meegekregen. Overschotten en tekorten dienen binnen de hiervoor aangewezen budgetten verrekend te worden. Het eindsaldo wordt verrekend met de bestemmingsreserve WMO, waardoor overschotten in een bepaald jaar de knelpunten in toekomstige jaren kunnen opvangen. De reserve is gemaximaliseerd op € 500k.

Tabel 3-04: WMO bestaand budget.

x € 1.000	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Saldo begroting 2016	**7.219**	**7.230**	**7.191**	**7.191**
Effect circulaires	258	257	257	281
Effect technische correcties afschrijvingen, rente, indexeringen	-55	-65	-69	-25
Geactualiseerde begroting 2016	**7.422**	**7.422**	**7.379**	**7.447**
Septembercirculaire 2016 (1)	-68	-68	-68	-68
Begroting 2017	**7.354**	**7.354**	**7.311**	**7.379**

1) Het effect van de septembercirculaire 2016 is meegenomen in paragraaf 3.08.

3.05 Gemeenschappelijke Regelingen (GR'en)

In onderstaande tabel zijn de consequenties van de begrotingen van diverse gemeenschappelijke regelingen samengevat.

Tabel 3-05a: Totaalbeeld gemeenschappelijke regelingen.

x € 1.000	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Mutatie MGR	-132	-132	-132	-132
Mutatie ODRN	-25	-25	-25	-25
Mutatie GGD	0	0	0	0
Mutatie VRGZ	153	90	77	57
Mutatie GR Munitax (netto)	5	5	5	5
Mutatie MARN	0	0	0	0
Totaal mutatie GR'en t.o.v. Begroting 2016	**1**	**-62**	**-75**	**-95**
Mutatie opgenomen in de Kaderbrief 2017	-39	-62	-75	-95

Bovenstaande mutatie leidt tot een verslechtering vanaf de jaarschijf 2018.

Onderstaand treft u een toelichting aan op de mutaties. Voor de MARN worden geen mutaties verwacht.

3.06a MGR Werkbedrijf-Participatiewet

In onderstaande tabel wordt de begroting van het Werkbedrijf, inclusief geïntegreerde begroting voor de uitvoering van de WSW (BREED), afgezet tegen het gemeentelijk budget voor deze taken. Onder de inkomsten zijn in de tabel naast de rijksbijdragen op het gebied van participatie (WWB-Werkdeel) en de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW), ook de deelbudgetten uit Wet BUIG (loonkostensubsidie) en WMO Nieuw (doeluitkering Arbeidsmatige dagbesteding) en inzet van de reserve regionaal Werkbedrijf opgenomen. De module arbeidsbemiddeling zit neutraal in de begroting van het Werkbedrijf. Het tekort wordt veroorzaakt door de integratie van BREED.We hebben de begroting alleen gespecificeerd voor de jaarschijf 2017. We nemen op dit moment aan dat het begrotingssaldo van de jaren erop volgend gelijkwaardig zijn.

Tabel 3-05b: Besteding participatie.

x € 1.000	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Saldo begroting 2016	**144**	**144**	**144**	**144**
Inkomsten Begroting 2017				
Arbeidsbemiddeling (WWB-werk)	870	870	870	870
Loonkostensubsidie (BUIG)	105	105	105	105
Arbeidsmatige dagbesteding (WMO nieuw)	460	460	460	460
Budget transitiekosten	0	0	0	0
Sociale Werkvoorziening	4.932	4.932	4.932	4.932
Totaal inkomsten	**6.367**	**6.367**	**6.367**	**6.367**
Uitgaven Begroting 2017				
Module 1 arbeidsbemiddeling	1.435	1.435	1.435	1.435
Module 2 Sociale werkvoorziening	5.175	5.175	5.175	5.175
Module 3 bestuurskosten	33	33	33	33
Totaal uitgaven Begroting 2017	**6.643**	**6.643**	**6.643**	**6.643**
Saldo Begroting 2017	**276**	**276**	**276**	**276**
Mutatie t.o.v. Begroting 2016	**-132**	**-132**	**-132**	**-132**
Mutatie opgenomen in de Kaderbrief 2017	-132	-132	-132	-132

De mutatie leidt in het gehele meerjarenperspectief tot een verslechtering.

3.06b GGD
Binnen de Begroting 2017 van de GGD zijn geen extra middelen voorzien voor Veilig Thuis. Wij ramen deze middelen onder de post decentralisatie Jeugd (zie 3.03). De overige structurele uitzetting van € 11k vangen wij op uit het bestaande budget WMO oud.

3.06c ODRN
In de septembercirculaire van 2015 is een korting toegepast van structureel € 25k voor BRZO-korting. De VNG heeft op deze manier de overheveling naar het provinciefonds afgesproken. De ODRN geeft aan nooit BRZO klussen te hebben gedaan voor de gemeente Wijchen. De directie heeft toegelicht in het Algemeen Bestuur dat gemeentediensten dit binnen hun eigen begroting dienen op te vangen.

3.06d VRGZ
Bij de meicirculaire 2015 is het extra bedrag uit het gemeentefondscluster OOV geparkeerd in afwachting van de verdeelsleuteldiscussie bij de VRGZ. Op dit moment ligt er een nog niet vastgesteld verdeelsleutelvoorstel in het bestuur van de VRGZ.
De verwachting is dat deze verdeelsleutel bestuurlijke instemming krijgt. Derhalve nemen wij de financiële effecten mee. Vanaf 2021 blijft er structureel € 36k over ten opzichte van de geparkeerde middelen. Daarnaast heeft het AB van de VRGZ heeft eind juni besloten de extra indexering, bovenop de reguliere loon-/prijsindex ten laste te brengen van hun algemene reserve. Voor 2017 is dat voor Wijchen een verlaging van de eerder geprognosticeerde bijdrage van € 40k.

3.06e Munitax
De belastingsamenwerking Munitax heeft de dienstverleningsovereenkomst opnieuw doorgerekend voor 2017, waarbij de Wijchense bijdrage € 15k lager uitvalt. Een deel hiervan (€ 10k) loopt weg in de tarieven, waardoor het voordeel voor Wijchen per saldo (netto) uitkomt op € 5k.

3.06 Bouwleges

In tabel 3-06a zijn de geprognosticeerde inkomsten bouwleges in beeld gebracht.

Tabel 3-06a: Inkomsten bouwleges

x € 1.000	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Begroting 2016 (ADSD)	**664**	**552**	**578**	**578**
Hiervan structureel	450	450	450	450
Hiervan incidenteel	214	102	128	0
Begroting 2017	**929**	**640**	**555**	**356**
Hiervan structureel	450	450	450	300
Hiervan incidenteel	479	190	105	56
Mutatie structureel t.o.v. Begroting 2016	0	0	0	-150
Mutatie incidenteel t.o.v. Begroting 2016	265	88	-23	56
Mutatie S opgenomen in Programmabegroting 2017	0	0	0	-150
Mutatie I opgenomen in de Kaderbrief 2017	265	88	-23	56

De verhoogde incidentele opbrengst in 2017 wordt veroorzaakt door de bouw van Thermen Berendonck. Vanaf 2020 verwachten we een daling in de structurele bouwleges, vooral vanwege de terugloop van het aantal bouwgrondexploitaties.

In 2017 houden de geraamde kosten en legesinkomsten tegen het huidige tarief van 23 promille elkaar vrijwel in evenwicht. Er is geen sprake van overdekking van legesopbrengsten. Er is echter geen ruimte meer voorhanden voor een tariefsverhoging in 2017.

In onderstaande tabel 3-06b zijn de legestarieven 2016 van diverse gemeenten als referentiekader weergegeven.

Tabel 3-06b: Leges regiogemeenten per € 100k bouwkosten

x € 1,-	**2016**
Gemeente Berg en Dal	2.300
Druten	1.950
Wijchen	2.300
Heumen	2.000
Nijmegen	2.400
Beuningen	2.600

3.07 Onderhoudsreserve vastgoed

Bij de Begroting 2016 was het restant van de oorspronkelijke taakstelling (€ 644k) op het maatschappelijk vastgoed, geheel ingevuld. Uitgangspunt daarbij was dat de beslisnota maatschappelijk vastgoed aangenomen zou worden. Het presidium heeft vervolgens eind 2015 besloten de beslisnota maatschappelijk vastgoed niet te agenderen en te vragen om een meningsvormende nota. Deze meningsvormende nota is begin 2016 naar de Raad verzonden. Als gevolg van deze afwijkende besluitvorming draaien we de ingeboekte gevolgen uit de beslisnota maatschappelijk vastgoed terug.
In onderstaande tabel geven we een update van de lopende zaken met betrekking tot de onderhoudsreserve.

De verhuizing naar het Huis van de gemeente levert op het onderhoud een structureel voordeel op van € 109k. Het effect van uitstel van de verhuizing is meegenomen in het incidenteel perspectief.

Tabel 3-07: Taakstelling onderhoud vastgoed

x € 1.000	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Begroting 2016 (ADSD)	**0**	**0**	**0**	**0**
Niet afstoten maatschappelijk vastgoed	-14	-28	-43	-43
Geen nadeel op verhuur/OZB/subsidies bij verkoop	0	0	66	66
Overdracht MFA's naar gemeente (1)	0	0	0	0
Personeel (2)	PM	PM	PM	PM
Mutatie Begroting 2017	**-14**	**-28**	**23**	**23**
Mutatie opgenomen in de Kaderbrief 2017	-14	-28	23	23

Bovenstaande mutatie leidt tot een verbetering in het meerjarenperspectief vanaf jaarschijf 2019.

1) Aanname is dat zowel het binnen- als buitenonderhoud van de MFA neutraal uitpakt. De bijdrage van deelnemende partijen moet minimaal liggen op het niveau van de structurele onderhoudskosten van het gebruikte deel van het gebouw. Voor wat betreft het schooldeel bevinden de onderhandelingen met Kans & Kleur zich in een finaal stadium. In oktober schrijven wij een beslisnota voor het college, waarin de structurele en incidentele financiële gevolgen van de onderhoudsoverdracht van scholen in een MFA worden vastgesteld.
2) Na vaststelling van het te behouden gebouwenareaal kan bepaald worden welke personele inzet benodigd is om het onderhoud uit te kunnen voeren.

3.08 Gemeentefonds

De opgenomen inkomsten uit het Gemeentefonds zijn ontleend aan de septembercirculaire 2016. De vertaling van de septembercirculaire is integraal opgenomen in deze begroting. De beslisnota van deze septembercirculaire ligt ter besluitvorming voor aan de Raad in de begrotingsvergadering van 3 november a.s. In de beslisnota vindt u een uitgebreidere toelichting.

Herverdeling gemeentefonds:
De afgelopen jaren is de verdeling van het gemeentefonds opnieuw bekeken. Met het besluit van het ministerie van Binnenlandse zaken over de (gedeeltelijke) herverdeling van het cluster VHROSV (ruimtelijke ordening) heeft de herijking van het gemeentefonds haar laatste tranche gehad. Voor Wijchen, met een relatief groot buitengebied, leidt deze laatste tranche nog tot een positief effect.

Tabel 3-08 ontwikkeling gemeentefonds

X € 1.000	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Septembercirculaire 2016	52.105	53.046	53.445	53.761
Meicirculaire 2016	51.958	52.318	52.368	52.486
Mutatie	**147**	**728**	**1.077**	**1.275**
Waarvan taakmutaties:				
Opname stelpost BCF-plafond			25	76
Mutaties WMO-oud	-68	-68	-68	-68
Mutaties sociaal domein	-463	-444	-441	-423
Taakmutaties, exclusief sociaal domein	0	0	0	0
Vrij besteedbaar	**677**	**1.240**	**1.561**	**1.690**
Totaal mutatie t.o.v. Begroting 2016	**677**	**1.240**	**1.561**	**1.690**
Mutatie opgenomen in de Kaderbrief 2017 (1)	0	0	0	0

Bovenstaande mutatie leidt tot een verbetering van het saldo in alle jaren van het meerjarenperspectief. Voor een verdere toelichting op deze mutatie verwijzen wij u naar de beslisnota over de septembercirculaire 2016. De gevolgen voor onze kostenkant, zoals indexeringen voor lonen en prijzen en het Sociaal Domein zijn in de andere paragrafen opgenomen.

1) Mutatie van de meicirculaire 2016 is verwerkt in de startpositie (tabel 3-00).

3.09 Prijscompensatie

Voor het bepalen van de prijscompensatie hanteren we de laatst bekende ontwikkelingen in de circulaires van het gemeentefonds. Immers, de ontwikkelingen van de inkomsten en uitgaven moeten in evenwicht zijn. De nu opgenomen percentages zijn ontleend aan de septembercirculaire 2016. Telkens bij de mei- en septembercirculaires actualiseren we de percentages.

Tabel 3-09a: Ontwikkeling reëel accres septembercirculaire 2016 (jaar op jaar).

	2017	2018	2019	2020
Nominaal accres (inkomsten)	1,13%	2,59%	2,41%	2,53%
Loon- en prijsontwikkeling (uitgaven)	0,90%	0,90%	1,10%	1,30%
Reëel accres (saldo)	0,23%	1,69%	1,31%	1,23%

Tabel 3-09b: Ontwikkeling reëel accres septembercirculaire 2016 (cumulatief).

	2017	2018	2019	2020
Nominaal accres (inkomsten)	1,13%	3,75%	6,25%	8,94%
Loon- en prijsontwikkeling (uitgaven)	0,90%	1,81%	2,93%	4,27%
Reëel accres (saldo)	0,23%	1,92%	3,26%	4,53%

Op basis van deze septembercirculaire wordt zowel de inkomsten- als kostenkant gemuteerd. Bij het opstellen van dit boekwerk zijn we voor het meerjarenperspectief uitgegaan van de in tabel 3-09c opgenomen percentages prijscompensatie.

Tabel 3-09c: Inzet cumulatieve prijscompensatie begroting 2017.

	2017	2018	2019	2020
Subsidie	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
BRN	0,60%	2,00%	3,50%	5,00%
Contract	0,90%	1,81%	2,93%	4,27%
Overige	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

Wij zijn voorstander om bij de toekenning van de loon- en prijscompensatie van de begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen niet alleen rekening te houden met vorenstaande compensatie, maar hierbij ook rekening te houden met kortingen van het Rijk. Gezien dat dit laatste gesteund dient te worden door een meerderheid van de bij een gemeenschappelijke regeling aangesloten deelnemers gaan we uit voorzichtigheidsprincipe vooralsnog uit van het toekennen van de in tabel 3-09c opgenomen percentages bij het berekenen van de kosten van de gemeenschappelijke regelingen.

3.10 Formatiekosten inclusief overige personele kosten

Bij het opstellen van de Begroting 2017 gaan we uit van het begin 2016 gesloten cao-akkoord, dat loopt tot 1 mei 2017. Daarna houden we in de doorrekening nog rekening met de nullijn. In 2017 wordt het "individueel keuzebudget" (IKB) ingevoerd. Hierbij geldt, dat diverse arbeidsvoorwaarden tegen elkaar uitgeruild kunnen worden. De impact daarvan kunnen we op dit moment nog niet inschatten, maar omdat hierbij het principe van de loonsombenadering geldt, gaan we er vooralsnog vanuit, dat dit geen wezenlijke impact op de begroting zal hebben. Om te voldoen aan het toetsingskader van de provincie moeten we een reële inschatting maken voor loonontwikkeling. We nemen daarvoor een percentage op, dat de laatste cao-verhogingen doortrekt, tenzij het Rijk een hogere loonontwikkeling verwacht in de circulaire. Daarvoor nemen we – naast de bekende cao-wijzigingen – een stelpost op.

Tabel 3-10a: Inzet looncompensatie begroting 2017.

	2017	**2018**	**2019**	**2020**
Loon periodiek	0,50%	0,50%	0,50%	0,50%
Loon cao	0,40%	0,00%	0,00%	0,00%
Stelpost indexering gemeentefonds	0,80%	1,20%	1,20%	1,20%

Tabel 3-10b: Structurele formatiekosten inclusief overige personele kosten.

x € 1.000	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Begroting 2016	**15.041**	**15.036**	**15.035**	**15.035**
Stelpost indexering	421	633	854	854
Totaal begroting 2016 (ADSD)	15.493	15.700	15.919	15.919
Effect circulaires en overige wijzigingen	262	261	267	593
Begroting 2016 actueel	**15.755**	**15.961**	**16.186**	**16.512**
Begroting 2017 (cao)	15.571	15.617	15.675	15.738
Stelpost indexering gemeentefonds	110	282	399	576
Totaal Begroting 2017	**15.681**	**15.899**	**16.074**	**16.314**
Totaal mutatie t.o.v. Begroting 2016	**74**	**62**	**112**	**198**
Mutatie opgenomen in de Kaderbrief 2017	-5	-121	-174	-195

3.11 Renteresultaat

De BBV wordt op het gebied van rente gewijzigd per 1-1-2017. De systematiek van rentetoerekening en - berekening wijzigt. Er wordt met ingang van begrotingsjaar 2017 met een vaste omslagrente gerekend o.b.v. het werkelijk (begrote) renteresultaat. De toe te rekenen rente aan de activa verandert hierdoor. Waar we voorheen uitgingen van standaard 4% rentetoerekening aan de kapitaalslasten, komen we nu op 1,75% voor 2017 t/m 2019 en 2,25% voor 2020 uit. Omdat een deel van de doorberekende rente afgedekt wordt uit de tarieven (riool/afval), ontstaat een nadelig weglekeffect.

Tabel 3-11: Renteresultaat.

x € 1.000	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Begroting 2016 (ADSD)	2.527	2.434	2.443	2.101
Tecnische correctie	52	45	37	38
Geactualiseerde Begroting 2016	**2.579**	**2.479**	**2.480**	**2.139**
Waarvan structureel	2.291	2.248	2.221	2.139
Waarvan incidenteel	288	231	259	0
Begroting 2017	**1.295**	**1.353**	**1.285**	**1.527**
Waarvan structureel	1.295	1.353	1.285	1.527
Waarvan incidenteel	0	0	0	0
Mutatie t.o.v. Begroting 2016	**-1.284**	**-1.126**	**-1.195**	**-612**
Waarvan structureel	-996	-895	-936	-612
Waarvan incidenteel	-288	-231	-259	0
Mutatie S opgenomen in Kaderbrief 2017	-12	-69	-41	0
Mutatie I opgenomen in Kaderbrief 2017	-288	-231	-259	0

Bovenstaande mutatie leidt tot een nadeel in het meerjarenperspectief. De daling van het renteresultaat wordt gecompenseerd door lagere kapitaallasten (toegerekende rente) in paragraaf 3.12.

3.12 Kapitaallasten

Het effect van de BBV wijzigingen ten aanzien van de rente toerekening zijn in onderstaande cijfers meegenomen. Bij het opstellen van de Begroting 2017 gaan we uit van een rentepercentage voor vervanging- en uitbreidingsinvesteringen van 1,75 procent voor de jaren 2017 t/m 2019 en 2,25 procent vanaf 2020. Het hier gepresenteerde rentevoordeel leidt in paragraaf 3.11 tot hetzelfde rentenadeel vanuit het perspectief renteresultaat. Omdat er niet meer gerekend wordt met een vast percentage over gehele looptijd, is het niet langer werkbaar om annuïtair af te schrijven. De gehele activastaat wordt vanaf 2017 lineair afgeschreven. Dit leidt tot nieuwe afschrijvingsschema's en hiermee andere afschrijvingsbedragen in de jaarschijven.

Tabel 3-12: Kapitaallasten.

x € 1.000	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
ADSD Kapitaallasten	6.063	5.919	5.869	5.809
ADSD effect investeringen	-46	-46	-46	-46
Totaal Begroting 2016	**6.017**	**5.873**	**5.823**	**5.763**
Waarvan Afschrijvingslasten	3.429	3.370	2.418	3.414
Waarvan Rente	2.588	2.503	2.418	2.349
Begroting 2017	**4.747**	**4.870**	**4.877**	**5.164**
Waarvan Afschrijvingslasten	3.594	3.605	3.667	3.678
Waarvan Rente	1.153	1.266	1.210	1.486
Mutatie	**1.270**	**1.003**	**946**	**599**
Waarvan Afschrijvingslasten	-165	-235	-262	-264
Waarvan Rente	1.435	1.237	1.208	863
Mutatie opgenomen in de Kaderbrief 2017	16	-53	-52	-25

Bovenstaande mutatie leidt tot een voordeel in het meerjarenperspectief.

3.13 Effect kostenverdeelstaat / wijzigingen BBV.

Onder dit effect is opgenomen de consequentie van kostenverdelingen naar tarieven en BBV wijzigingen.
Zoals in 3.12 en 3.13 beschreven zijn de uitgangspunten ten aanzien van berekeningen rente- en kapitaallasten gewijzigd door aanpassingen in het BBV. Andere uitkomsten van kapitaallasten en renteresultaat hebben deels effect op tarieven. Dit effect is in onderstaand saldo meegenomen. Daarnaast is met de notitie Overhead de toerekening van overheadskosten aangepast. Dit leidt met de jaarlijkse herijking van inzet personeel, tot andere uitkomsten van doorberekende kosten op afval en riool. Het effect op het resultaat van Algemene Dienst wordt in onderstaande tabel weergegeven.

Tabel 3-13: Consequentie kostenverdeelstaat en wijzigingen BBV

x € 1.000	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Mutatie t.o.v. Begroting 2016	**-90**	**-37**	**-40**	**226**
Mutatie opgenomen in de Kaderbrief 2017	0	0	-58	-58

De mutatie leidt in 2017 en 2018 tot een verslechtering en vanaf 2020 tot een verbetering van het meerjarenperspectief.

3.14 Dekking uit Bouwgrondexploitatie en Investeringsprojecten

In het meerjarenperspectief 2017-2020 zijn opbrengsten opgenomen uit de Bouwgrondexploitatie en investeringsprojecten. Deze opbrengst wordt gegenereerd door het doorbelasten van personele kosten.

Tabel 3-14: Doorbelaste kosten aan Bouwgrondexploitatie en Investeringen.

x € 1.000	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Bouwgrondexploitatie	339	341	338	368
Investeringsprojecten	188	191	194	194
Raming bijstelling	-100	-100	-100	-100
Totaal Begroting 2016	**427**	**432**	**432**	**462**
Bouwgrondexploitatie	281	295	301	307
Investeringsprojecten	146	155	159	161
Raming bijstelling	0	0	0	0
Totaal Begroting 2017	**427**	**450**	**460**	**468**
Mutatie t.o.v. Begroting 2016	**0**	**18**	**28**	**6**
Mutatie opgenomen in de Kaderbrief 2017	0	0	0	0

De mutatie laat een verbetering zien vanaf 2018 in het meerjarenperspectief.

De laatste jaren neemt als gevolg van de daling van het aantal en omvang van bouwgrondexploitaties en investeringsprojecten de dekking af die opgenomen is in de algemene dienst. De medewerkers die daarmee ten laste van de algemene dienst komen worden ingezet voor de reguliere taken, taakuitbreidingen en ambities. Zoals aangeven bij de behandeling van de Begroting 2016 geeft het ook aanleiding om te bezien of het wenselijk is om over te gaan tot een kernformatie met een flexibele schil, die varieert afhankelijk van het aanbod.

3.15 Onroerend Zaak Belasting

De basis voor de meerjarenraming OZB is het jaar 2016. In deze nota gaan we uit van het verwachte bedrag in 2016 (basis maandrapportage augustus). De opbrengsten OZB worden jaarlijks gecorrigeerd voor de verwachte prijscompensatie. We gaan nu uit van de percentages zoals genoemd in de septembercirculaire 2016. Onderstaande percentages worden bij de septembercirculaire 2016 opnieuw getoetst aan de dan gehanteerde percentages. Door alleen de standaard-indexatie op te nemen in de bepaling van de OZB-opbrengst, voldoen we aan de door de Raad aangenomen motie bij behandeling van de Begroting 2016 (15 AZ 159, motie 1).

Tabel 3-15: Meerjarenperspectief inkomsten OZB.

x € 1.000	**index %**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Basis		***6.927***	***6.927***	***6.927***	***6.927***
Herijking basis		*65*	*65*	*65*	*65*
Generieke verhoging	*6,75%*	468	468	468	468
Bijgestelde Basis		**7.460**	**7.460**	**7.460**	**7.460**
Index 2017	*0,50%*	93	93	93	93
Index 2018	*0,50%*		37	37	37
Index 2019	*0,50%*			37	37
Index 2020	*0,50%*				37
Totaal Begroting 2016		**7.553**	**7.590**	**7.627**	**7.665**
Basis		*7.516*	*7.516*	*7.516*	*7.516*
Herijking basis		*15*	*15*	*15*	*15*
Bijgestelde Basis		**7.531**	**7.531**	**7.531**	**7.531**
Index 2017	*0,90%*	68	68	68	68
Index 2018	*0,90%*		68	68	68
Index 2019	*1,10%*			84	84
Index 2020	*1,30%*				101
Totaal Begroting 2017		**7.599**	**7.667**	**7.751**	**7.852**
Mutatie t.o.v. Begroting 2016		**46**	**77**	**124**	**187**
Mutatie opgenomen in Kaderbrief 2017		145	215	296	376

De mutatie leidt in het gehele meerjarenperspectief tot een verbetering ten opzichte van de meerjarenbegroting 2016.

3.16 Tarieven en leges

In tabel 3-16a treft u het verloop aan van de geraamde opbrengsten van de producten, die voornamelijk de lastendruk bepalen.

Tabel 3-16a: opbrengsten (x. € 1.000).

	I	II	III	III - I	III -II
	Begroting 2016	Begroting 2016 jaarschijf 2017	Begroting 2017	Index 2017 t.o.v. 2016	Index 2017 t.o.v. 2017
OZB (1)	7.516	7.553	7.599	101,1	100,6
Riool	3.796	3.916	3.738	98,5	95,5
Riool compensatie (2)	-76	0	0	0,0	
Reinigingsheffing vast	2.042	2.194	2.282	111,8	104,0
Reinigingsheffing vast voorziening	-79	0	-56	70,9	
Reinigingsheffing variabel	1.021	1.025	986	96,6	96,2
Reinigingsheffing eenmalig	-437	0	0		
Totaal	**13.783**	**14.688**	**14.640**	**105,6**	**99,1**

1) Bij het vaststellen van de OZB-tarieven is het uitgangspunt de geraamde inkomsten. De tarieven worden naar beneden of naar boven bijgesteld om de stijging of daling van de WOZ-waarden van woningen/niet woningen ongedaan te maken.
2) De compensatie vervalt in de jaarschijf 2017 van het meerjarenperspectief.

Reinigingsheffing
De ontwikkelingen op het gebied van de afvalinzameling, scheiding en verwerking zijn onderhevig aan veel veranderingen. Een transitie van het oude denken in afval naar het nieuwe denken in grondstoffen. Met de invoering van Diftar is daar een goede start mee gemaakt. Veel gemeenten zijn of stappen over naar een inzamelsysteem van omgekeerd inzamelen. Voor Wijchen is dit moment nog te vroeg om de stap naar Omgekeerd inzamelen in één keer te zetten. Hiervoor is de hoeveelheid restafval nog te groot. Wel kunnen er stappen gezet worden in de juiste richting. Zoals het verlagen van de inzamelfrequentie van restafval en papier en plastic inzamelen in containers enz.

Momenteel vindt er een onderzoek plaats naar de mogelijkheden om te komen tot die andere manier van inzamelen. In september zal de raad via een beslisnota worden gevraagd daar keuzes in te maken. Een eerste verkenning laat zien dat de komende jaren extra investeringen nodig zijn. Investeringen in inzamelcontainers, ondergrondse inzamelsystemen enz. Op termijn nemen de kosten af, met name vanwege de lagere verwerkingskosten. De exacte hoogte van de investeringen nu is nog niet duidelijk. Dit is mede afhankelijk van de keuzes van de raad.

We willen vooralsnog de huidige grondslagen van de tarieven in stand houden, totdat we een stabiel beeld hebben van de afvalstromen in onze gemeente.
Dit betekent dat de systematiek van toerekenen van kosten naar vaste en variabele heffing gehandhaafd blijft evenals het uitgangspunt van 100% kostendekkendheid. De verwachte prijsindexeringen van onze leveranciers, en de ontwikkelingen van het areaal zullen vertaald worden in de tarieven. Wij hebben nog steeds het motto "de vervuiler betaald" hoog in het vaandel en willen dit verder verankeren in 2017.

Tabel 3-16b: tariefstelling Reinigingsheffingen 2017 i.r.t. 2016

	Minicontainer 240 liter		**Minicontainer 140 liter**		**Afvalzak (50 liter)**	
Jaartal	**2016**	**2017**	**2016**	**2017**	**2016**	**2017**
Vast tarief	118,00	132,00	118,00	132,00	118,00	132,00
Variabel tarief	5,69	5,88	3,32	3,43	0,99	1,02
Woonzorgcomplex					48,50	50,00

Tegemoetkoming afvalstoffenheffing van € 25.
Gezien het beperkte overschot in de Jaarrekening 2015, en de geaccordeerde gedeeltelijke inzet hiervan t.b.v. de afvaltarieven 2016, zien wij geen mogelijkheid om dit jaar een eenmalige tegemoetkoming toe te kennen.

Rioolrecht
De rioolheffing wordt geheven ter dekking van de kosten van de riolering. De Raad heeft besloten om de rioolheffing kostendekkend te maken, inclusief de BTW-component. Deze kostendekkendheid is nu bereikt via een ingroeipad. De evaluatie van de heffingsgrondslag, zal gelijktijdig worden uitgevoerd met het opstellen van het nieuwe verbreed GRP, vooralsnog voorzien in het jaar 2017 ten behoeve van de tarieven 2018.

Hondenbelasting (neutraal voor de gemeente)
De hondenbelasting in Wijchen is kostendekkend, dit principe willen we handhaven. In de geactualiseerde beleidsnota hondenuitlaatbeleid wordt uitvoerig ingegaan op de effecten op de tarieven derhalve willen we hier volstaan met een verwijzing naar de beleidsnota (collegebesluit 16/2685). Bij de tariefbepaling is het positieve saldo van de reserve hondenbelasting ingezet.

Tabel 3-16c: tarievenontwikkeling hondenbelasting

(x € 0,01)	**2016**	**2017**
1e hond	82,70	84,85
2e en volgende hond	152,00	155,95
Kennel	355,05	364,00

Toeristenbelasting
Om de ondernemers gelegenheid te geven om te kunnen anticiperen op de jaarlijkse bijstelling van de tarieven worden deze bij het vaststellen van de begroting vastgesteld voor het basisjaar +1 (2015 +1 = 2016). Bij de behandeling van de Begroting 2014 heeft de Raad, na initiatief uit de branche, ingestemd met het afronden van de tarieven op veelvouden van € 0,05. In het jaarlijks te hanteren rekenmodel indexeren we de niet afgeronde bedragen. Na indexatie ronden we de tarieven af op veelvouden van € 0,05.

Voor het rekenmodel gaan we uit van de niet afgeronde berekeningen. We volgen daarbij de prijsindexen, welke ook voor onze kostenontwikkeling geldt. In tabel 3-16d treft u een overzicht aan van de berekende tarieven conform beide methodieken. Bij de tarief vaststelling 2017 zullen we gelijktijdig de tarieven 2018 berekenen.

Tabel 3-16d: Tarieven toeristenbelasting.

(x € 0,01)	**2017**		**2018**	
	Niet afgerond	**Afgerond**	**Niet afgerond**	**Afgerond**
Tarief per overnachting	0,70	0,70	0,70	0,70
Tarief per overnachting op vaste standplaats	0,44	0,45	0,44	0,45

Marktgelden
In december 2016 stelt de Raad de Verordening Marktgelden vast. Als leidraad voor de calculaties gaan we uit van een prijsindex van 0,9%, conform septembercirculaire 2016. Daarnaast zal rekening gehouden worden met de mate van kostendekkendheid van de marktgelden.

Reclamebelasting
In Wijchen heffen wet reclamebelasting voor het centrumgebied en de bedrijventerreinen Bijsterhuizen en Wijchen-Oost. De reclamebelasting dient ter dekking van specifieke activiteiten van de afgebakende gebieden, welke we via subsidie aan de stichtingen verstrekken. In december 2016 stelt de Raad de Belastingverordening vast. We houden bij de vaststelling van de tarieven rekening met verrekeningen over vorige boekjaren.

Overige legestarieven
In december 2016 stelt de Raad de Legesverordening vast. Als leidraad voor de calculaties gaan we nu uit van een prijsindex van 0.9%.

Voorbeeldaanslagen meerpersoonshuishoudens
In bijlage 13 zijn de voorbeeldaanslagen opgenomen voor meerpersoonshuishoudens. Deze zijn gebaseerd op de gegevens per 1 augustus 2016. Bij de definitieve tariefbepaling, waarover de raad in december 2016 beslist worden de gegevens, waaronder de WOZ-waarden, geactualiseerd.

3.17 IBOR

Bestrijding onkruid op verhardingen/verbod gebruik van glysofaat
Vanaf 9 maart 2016 mag onkruid slechts bestreden worden op niet chemische wijze. De kosten voor het op niet chemische wijze bestrijden van onkruid op kwaliteitsniveau B ramen wij op circa € 210k, hetgeen leidt tot een structurele uitzetting van € 90k. Voor het jaar 2017 kan dit worden opgevangen i.v.m. uitgestelde oplevering van fase 6 op Bijsterhuizen.

Bermen buitengebied
Daarnaast ligt er het verzoek van de Raad betreffende aanpak bermen in het buitengebied. De benodigde structurele uitzetting is echter niet binnen de bestaande budgetten op te vangen. Dit noopt ons om een pas op de plaats te maken m.b.t. dit verzoek. Bij de integrale herijking van het Ibor in het begrotingsproces 2018 komen we hierop terug. Voor 2017 is een eenmalig bedrag van € 100k opgenomen en tevens is de structurele last hiervan ad € 10k voorzien.

Overig meerjarenperspectief IBOR
De vraag ligt voor of wij, binnen de beschikbare middelen, in staat zijn om het huidige kwaliteitsbeeld te handhaven. De afgelopen jaren hebben wij de bezuinigingstaakstelling op groen op kunnen vangen door een zeer lage inschrijving. In 2018 besteden we het machinaal groenonderhoud opnieuw aan. Daarbij bestaat het risico dat de aanbesteding op het groen negatief uit gaat pakken, omdat de uitvoerder van het huidige bestek machinaal groenonderhoud 3 jaar geleden een miljoen euro (over drie jaar) lager zat bij de aanbesteding ten opzichte van de toenmalige nummer twee en drie. In het najaar van 2016 wordt ook het bestek van de Openbare verlichting voor 2017 opnieuw aanbesteed. Het vigerende bestek is destijds zeer scherp aanbesteed. Het is reëel te veronderstellen dat ook deze aanbesteding voor 2017 hoger uitvalt.

Het bovenstaande in relatie tot het nu gepresenteerde meerjarenperspectief heeft tot gevolg dat we de ontwikkelingen rondom het Ibor nog nadrukkelijker moeten volgen voor de behandeling van de Begroting 2018. Daartoe stellen we een separate beslisnota op. In eerste instantie was deze nota voorzien voor de Begroting 2017. Een latere implementatie van het planningspakket Castor heeft echter tot uitstel geleid. In afwachting van de nota nemen we op voorhand vanaf 2018 een stelpost op ter hoogte van € 300k.

Tabel 3-17: Uitzettingen.

x € 1.000	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
IBOR, uitzettingen bijlage 7	41	100	100	100
Op te vangen binnen het IBOR, bijlage 7	-41	0	0	0
Stelpost IBOR	0	300	300	300
Saldo	**0**	**400**	**400**	**400**

Bovenstaand saldo betreft een verslechtering van het meerjarenperspectief vanaf 2018.

3.18 Uitzettingen

De hier gepresenteerde uitzettingen hebben een onontkoombaar karakter, of komen voort uit areaaluitbreidingen. Zie voor de specificatie bijlage vier tot en met zeven.

Tabel 3-18: Uitzettingen.

x € 1.000	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Onontkoombaar, bijlage 4	338	505	395	402
Areaaluitbreidingen, bijlage 5	5	5	5	5
Nieuwe wettelijke taak, bijlage 6	22	22	22	22
Totaal	**365**	**532**	**422**	**429**
Opgenomen in Kaderbrief 2017	310	357	357	358

Bovenstaande mutatie betekent een verslechtering van het gehele meerjarenperspectief.

3.19 Inkrimpingen

Tabel 3-19: Inkrimpingen.

x € 1.000	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Budgetruimte, bijlage 3	266	230	76	76
Totaal	**266**	**230**	**76**	**76**
Opgenomen in Kaderbrief 2017	256	220	66	66

Het bovenstaande leidt tot een verbetering van het gehele meerjarenperspectief.

3.20 Nieuw Beleid

In de kaderbrief is er geen nieuw beleid opgenomen in het meerjarenperspectief. We hebben aan de Raad voorgesteld om de integrale afweging van nieuw beleid uit te stellen tot de begrotingsvergadering.

Tabel 3-20: Nieuw Beleid.

x € 1.000	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Nieuw Beleid, bijlage 8	113	140	140	140
Totaal	**113**	**140**	**140**	**140**
Opgenomen in Kaderbrief 2017	0	0	0	0

Bovenstaande mutatie betekent een verslechtering van het gehele meerjarenperspectief.

3.21 Bezuinigingstaakstelling coalitieakkoord

Om de onroerend zaak belasting niet verder dan noodzakelijk te laten stijgen, is in het coalitieakkoord opgenomen dat we waarschijnlijk € 200k aan structurele bezuinigingen per jaar nodig hebben tot 2020 om tegenvallers op te kunnen vangen van maatregelen van het rijksbeleid en onrealiseerbare bezuinigingstaakstellingen, die al opgenomen zijn in ons meerjarenperspectief. Daarnaast is er door de veranderende samenleving altijd nieuw beleid nodig. De gerealiseerde inkrimpingen in het begrotingstraject vanaf de kaderbrief voldoen aan onze doelstellingen. Vooralsnog nemen we dan ook geen aanvullende taakstellingen op in het voorliggende meerjarenperspectief.

Tabel 3-21: Bezuinigingstaakstelling coalitieakkoord.

X € 1.000	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Taakstelling	600	800	800	800
Gerealiseerd in de begroting 2016	495	493	493	493
Restant Begroting 2016	**105**	**307**	**307**	**307**
Begroting 2017	266	230	76	76
Restant Begroting 2017	**0**	**77**	**231**	**231**

4. Provinciaal Toezicht

In haar rol van financieel toezichthouder heeft de provincie Gelderland tot taak de financiële positie van de gemeente Wijchen te toetsen aan de op dit moment geldende wet- en regelgeving. De provincie heeft in maart het toetsingskader 2017 bekend gemaakt om in aanmerking te komen voor repressief toezicht. Te weten:

- De begroting 2017 dient (naar oordeel Provincie) structureel en reëel in evenwicht te zijn. Als dat niet het geval is, dient de meerjarenraming aannemelijk te maken dat dit evenwicht uiterlijk in 2020 tot stand zal komen;
- De jaarrekening 2015 behoort structureel en reëel in evenwicht te zijn. Indien de jaarrekening niet in evenwicht is, zal het structureel tekort worden betrokken bij het onderzoek van de begroting 2017. Dit betekent dat in de jaarrekening inzicht moet worden gegeven in het structurele en incidentele aandeel van het tekort;
- Indien de begroting voor 2017 niet structureel en reëel in evenwicht is, maar aannemelijk is gemaakt dat dit evenwicht pas in de meerjarenraming (2020) tot stand wordt gebracht, heeft dit extra aandacht van de toezichthouder tot gevolg tijdens het begrotingsproces 2018. Daarbij zal worden gekeken of er sprake is van een opschuivend sluitend meerjarenperspectief. Hiermee wordt bedoeld dat, indien de begroting van 2018 niet structureel en reëel in evenwicht is, tenminste de jaarschijven 2020 en 2021 van de meerjarenraming 2018-2021 structureel en reëel in evenwicht dienen te zijn om opnieuw voor repressief begrotingstoezicht in aanmerking te komen. Het kan dus niet zo zijn dat alleen de jaarschijf 2021 in evenwicht is, dan is er namelijk sprake van een opschuivend perspectief. Ditzelfde kan van toepassing zijn wanneer in eerdere jaren al sprake is geweest van een sluitend meerjarenperspectief, dat telkens opschuift.

Om de provinciale toets te doorstaan, mogen er – in ieder geval in het eerste jaar van ons structurele perspectief – geen stelposten meer zijn opgenomen die niet zijn onderbouwd met concrete maatregelen.

De omvang van de stelpost 2017 ad € 299k leidt bij eliminatie nog steeds tot een positief saldo (tabel 3-00 toont een positief structureel saldo van € 600k in de jaarschijf 2017). Ook de jaren 2018 t/m 2020 behouden een positief begrotingssaldo bij het niet invullen van onderstaande taakstellingen, waarbij in 2019 echter te weinig ruimte resteert voor de post onvoorzien van € 250k.

In tabel 4-01 treft u een overzicht aan van de stelposten die opgenomen zijn in het meerjarenperspectief 2017-2020.

Tabel 4-01: Overzicht stelposten (x € 1.000).

	2017	**2018**	**2019**	**2020**
Bijzondere bijstand (paragraaf 3.01)	0	0	0	110
WWB Inkomensdeel (paragraaf 3.02)	299	301	453	472
	299	**301**	**453**	**582**

5. Incidenteel meerjarenperspectief

Bijlage 1 omvat een gedetailleerd bijgesteld overzicht van de raming incidentele kosten en opbrengsten. Per saldo geeft dit onderstaand perspectief.

Tabel 5-01: Saldo incidentele kosten en opbrengsten.

X € 1.000	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Begroting 2016 (ADSD)	-164	-224	377	0
Begroting 2016 afdekking Algemene Reserve	164	224	0	0
Saldo Begroting 2016 (ADSD)	**0**	**0**	**377**	**0**
Begroting 2017	-1.360	-350	343	56
Onttrekking Algemene Reserve	1.175	350	0	0
Onttrekking reserves conform hoofdstuk 6	185	0	0	0
Saldo Begroting 2017	**0**	**0**	**343**	**56**
Mutatie t.o.v. Begroting 2016	**0**	**0**	**-34**	**56**
Mutatie opgenomen in Kaderbrief 2017	0	0	-282	56

Tabel 5-02: Mutaties incidentele kosten en opbrengsten 2017 t/m 2020 ten opzichte van Begroting 2016.

X € 1.000	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Bouwleges	265	88	-23	56
Huis van de gemeente	-242	0	0	0
Rente resultaat	-288	-231	-259	0
Omgevingswet	-80	0	0	0
Samenwerking Druten	-500	0	0	0
Onttrekking Algemene Reserve	845	143	0	0
Totaal mutatie t/m Programmabegroting 2017	**0**	**0**	**-282**	**56**
Bijstelling raming Oosterpark	0	100	0	0
Uitstel oplevering fases Bijsterhuizen	125	125	0	0
Uitstel fases Bijsterhuizen, kwaliteitsinstandhouding	-248	0	248	0
Uitstel fases Bijsterhuizen, te verwerven groen	-150	0	150	0
Uitstel fases Bijsterhuizen, BR te verwerven groen	150	0	-150	0
Verschuiving Kasteeltuin i.v.m. parkeerkelder	200	-200	0	0
Afronding project Schaarweide	-200	0	0	0
Oplevering Huis van de Gemeente 1-6-2017	40	0	0	0
Mystery calls	-8	-8	0	0
Uitbreiding inzet IMK	-56	0	0	0
Planeconomie	-20	0	0	0
Kracht Rijk van Nijmegen	-25	0	0	0
Revitalisatie Bedrijventerrein Oost	-10	0	0	0
Stationsomgeving, toezicht	-50	0	0	0
Bermen buitengebied	-100	0	0	0
Onttrekking reserves conform hoofdstuk 6	185	0	0	0
Verschuiving en extra onttrekking algemene reserve	167	-17	0	0
Totaal mutatie Begroting 2017	**0**	**0**	**-34**	**56**

Het incidenteel meerjarenperspectief bestaat uit de posten opgenomen in de Begroting 2016, aangevuld met bovenstaande mutaties. Voor een uitsplitsing van de individuele posten verwijzen we naar bijlage 2 en bijlage 9.

Aanvullende toelichting op tabel 5-02 en bijlage 1:
Tabel 5-03: Winstuitkering Bijsterhuizen.

X € 1.000	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Begroting 2016	250	750	2.000	2.000
Begroting 2017	250	750	2.000	2.000
Mutatie	**0**	**0**	**0**	**0**

De winstuitkeringen zijn bijgesteld op basis van het door het bestuur van de gemeenschappelijke regeling vastgestelde meerjarenperspectief. Het meerjarenperspectief is gebaseerd op de vastgestelde planexploitatie tot 2023. Vanaf 1 januari 2016 is er sprake van vennootschapsplicht voor de GR Bijsterhuizen. De in de tabel opgenomen bedragen zijn niet gecorrigeerd voor afdracht vennootschapsbelasting.

6. Reserves & Voorzieningen

Het verloop van de reserves en voorzieningen is op bestaand beleid doorgerekend. Om de ambities uit het incidenteel perspectief te realiseren is kritisch naar de stand van de reserves gekeken en worden hier voorstellen gedaan om reserves (deels) vrij te laten vallen ten gunste van het incidentele perspectief. Consequenties van deze keuzes lichten we per reserve toe.

Tabel 6-01: Vrijval reserves.

Nr.	Naam	Bedrag	Toelichting
91109	Bestemmingsreserve vervangingsplannen	€ 90.605	De reserve is voor het toenmalige doel niet meer benodigd en kan zonder overige consequenties vrijvallen.
91121	Bestemmingsreserve SLOK gelden	€ 50.827	Afwikkeling van besteding SLOK gelden heeft plaats gevonden. De reserve kan vrijvallen.
91131	Bestemmingsreserve WMO Proof openbare gebouwen	€ 25.000	Van het oorspronkelijke budget van €300k is € 275k deels uitgegeven en deels gepland nog uit te geven. Voor het restant van € 25k ligt geen plan voor. Dit deel van de reserve kan derhalve vrijvallen. Daarmee is voor dit doel geen bedrag meer beschikbaar.
91139	Bestemmingsreserve afstoten gemeentekantoor	€ 10.791	Voor de sloop en herinrichting is € 400k begroot. Na afwikkeling Postbank en afschrijving gemeentekantoor resteert € 410.791. Derhalve valt € 10.791 vrij.
91120	Bestemmingsreserve Versnelling woningbouw	€ 7.277	Op dit moment is € 181k nog vrij in te zetten. Het restant van € 174k is noodzakelijk om mede invulling te kunnen geven aan de woonvisie die binnenkort uitgewerkt wordt.
	TOTAAL	**€ 184.500**	

7. Eindsaldo structurele en incidentele begroting 2017 - 2020

In tabel 7-01 is het totale meerjarenperspectief samengevat.

Tabel 7-01: Saldi begroting 2017-2020 (x € 1.000).

X € 1.000	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Structureel (tabel 3-00)	600	823	393	854
Incidenteel (tabel 5-01)	0	0	343	56
Bouwgrond exploitatie (tabel 9-01)	37	1.980	0	0
Saldo	**637**	**2.803**	**736**	**910**

Meerjarenperspectief
Het nu gepresenteerde meerjarenperspectief geeft aan dat we structureel en incidenteel in balans zijn.

Bij het opstellen van geschetst meerjarenperspectief is geen rekening gehouden met de financiële impact van in paragraaf 9-3 opgenomen gewenste projecten.

8. Verloop algemene reserve

Onderstaand treft u het verloop aan van de algemene reserve.

Op basis van het eindsaldo Jaarrekening 2015 en het geschetste meerjarenperspectief is het verloop van de Algemene Reserve in tabel 8-01 weergeven. (Zie ook bijlage 10).

Tabel 8-01: Verloop Algemene Reserve*, (stand 31 december).*

x € 1.000	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Begroting 2016 (ADSD)	11.139	11.610	16.574	16.574
Begroting 2017-2020	11.861	12.683	17.486	20.222
Mutatie	**722**	**1.073**	**912**	**3.648**

Het verloop van de Algemene Reserve laat een positiever beeld zijn in vergelijking met de Begroting 2016, met name vanwege hogere begrotingsresultaten. De mutatie in 2020 wordt veroorzaakt door een verwachte winstneming Bijsterhuizen (€ 2 miljoen), welke niet in het perspectief van de Begroting 2016 was opgenomen.

In de door de Raad vastgestelde Jaarrekening 2015 ligt de ondergrens van de Algemene Reserve op € 9,2 miljoen (saldo ingecalculeerde risico's verhoogd met saldo ondergrens inwoners). Bij de Begroting 2017 wordt voorgesteld om, op basis van actualisatie van de gewogen risico's, deze ondergrens te verlagen naar € 8,9 miljoen.

In tabel 8-02 hebben wij het verloop van de Algemene Reserve afgezet tegen het vernieuwde risicoprofiel.

Tabel 8-02: Algemene Reserve t.o.v. risicoprofiel, (stand 31 december).

x € 1.000	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Bijgestelde stand Algemene Reserve (zie tabel 8-01)	11.861	12.683	17.486	20.222
Gewenste ondergrens (risicoprofiel)	8.866	8.866	8.866	8.866
Surplus	**2.995**	**3.817**	**8.620**	**11.356**

Uit tabel 8-02 komt een positief beeld van de opbouw van de Algemene Reserve naar voren ten opzichte van de gewenste ondergrens. Dit surplus maakt het mogelijk om invulling te geven aan gewenste projecten zonder dekking. Prioritering en fasering van gewenste projecten zonder dekking blijft echter noodzakelijk.

Nadrukkelijk merken we op dat de opbouw van de Algemene Reserve mede afhankelijk is van de resultaten van de bouwgrondexploitatie (hoofdstuk 10) en de winstuitkeringen Bijsterhuizen (tabel 5-03). In het voorliggende perspectief ligt deze afhankelijkheid nadrukkelijk in 2018 en 2020. De hardheid van deze ramingen hangt nauw samen met de economische omstandigheden. Bij achterblijvende of uitgestelde opbrengsten vertraagt ook de opbouw van de Algemene Reserve. Uiteraard zijn we ook afhankelijk van onze begrotingsdiscipline en prioritering van nieuw beleid. Tot slot beïnvloedt het onttrekken van middelen aan de Algemene Reserve nadrukkelijk in negatieve zin het gepresenteerde renteresultaat en dienen we rekening te houden met overige structurele effecten verband houdende met een investering.

9. MeerjarenInvesteringsOverzicht (MIO)

9.1. Inleiding

Met dit MIO geven we inzicht in de financiële aspecten van de grote projecten binnen de gemeente Wijchen. Vooral de afdekking van nog niet gedekte projecten, die een keuze noodzakelijk maken in prioritering van projecten is van belang.

9.2. Gedekte projecten

Tabel 9-01 geeft een overzicht van door de Raad geaccordeerde projecten. Overigens is niet bij alle bijdragen van derden ook 100% zeker of we die ook (geheel) zullen ontvangen. Hier is dus sprake van een financieel risico.

Tabel 9-01: Dekking van projecten (x € 1.000).

Nr.	Projectnaam	Begroot	Gedekt	Financieringsbron
1.	Wijchen21	10.938	800	Risicoreserve
			7.513	Reserve (bouw)
			1.500	Kapitaallasten
			700	Reserve (ICT)
			425	Reserve (Organisatie)
2.	Parkeerkelder	9.610	8.894	Aangevraagde subsidies
			218	Voorzieningen Ibor
			96	Afkoppelsubsidie riolering, gemeentelijke bijdrage
			402	Bijdrage prorail fietsklemmen en kluizen
3.	MFA Batenburg	1.500	1.500	Afgedekt door kapitaalslasten
4.	Ontwikkeling Hernen/Bergharen	700	700	Incidenteel perspectief 2016-2017
	Totaal	**22.748**	**22.748**	

9.3. Gewenste projecten

Na het vaststellen van de Begroting 2016 blijft de wereld niet stilstaan. Wensen van het college en wensen en opdrachten van de Raad houden de bestuurlijke wereld dynamisch. We blijven dan ook de komende jaren werken aan ideeën en wensen waarmee nu geen rekening is gehouden in de Begroting 2016. Een overzicht, niet uitputtend en in willekeurige volgorden, van deze aanvullende opgaven:

- Tweede ontsluitingsweg Kerkeveld, bij financiële haalbaarheid uitvoering 2019 of eerder. Mogelijkheden onderzoeken aansluiting aanpassing Graafseweg door Provincie. Uitzetting structurele lasten worden meegenomen in de nog op te stellen nota Ibor (2017);
- Aanpassingen raadszaal, exclusief microfoons (wens raad);
- Aanpassingen overig kasteel (wens raad);

10. Bouwgrondexploitatie

In het boekwerk "Anders Denken, Samen Doen" begroting 2016 is in hoofdstuk 9 een overzicht opgenomen van de te verwachte resultaten van de verschillende grondexploitaties. Tabel 10-01 geeft een geactualiseerd beeld. Conform besluitvorming wordt het resultaat van de Bouwgrondexploitatie toegevoegd aan de Algemene Reserve. Op basis van de bijgestelde grondexploitaties kan op termijn in totaliteit € 342k meer toegevoegd worden aan de Algemene Reserve. In tabel 10-01 is vanaf de jaarschijf 2017 geen raming opgenomen voor inkomsten uit verkoop verspreide percelen, omdat de inkomsten niet zijn in te schatten. De verwachting is dat er nauwelijks inkomsten te verwachten zijn vanaf 2019.

Tabel 10-01: Beoogd resultaat vastgestelde grondexploitaties x € 1.000 (op eindwaarde).

Nr	Complex	Totaal	2016	2017	2018	2019	2020	>2020
1	Tuin van Woezik	-507	0	-507	0	0	0	0
2	Huurlingsedam (fase 1 +2) (1)	0	0	0	0	0	0	0
3	Huurlingsedam 74	20	0	0	20	0	0	0
4	Woeziksestraat 339	427	427	0	0	0	0	0
5	Klapstraat	37	0	37	0	0	0	0
6	Lambrasse Food en Fitness	0	0	0	0	0	0	0
7	MOB-complex	0	0	0	0	0	0	0
8	Hoge Rot fase 2	0	0	0	0	0	0	0
9a	Oostflank 1e fase, eerste deel	0	0	0	0	0	0	0
9b	Oostflank 1e fase, Urban Villa 2	1.100	0	0	1.100	0	0	0
9c	Oostflank, locatie Urban Villa 3	857			857			
10	Woningbouw Balgoij	0	0	0	0	0	0	0
11	Beuningsesteeg	3	0	0	3	0	0	0
12	Afgewikkelde projecten	0	0	0	0	0	0	0
13	Incidentele grondverkopen	100	100	0	0	0	0	0
	Totaal exploitaties	**2.037**	**527**	**-470**	**1.980**	**0**	**0**	**0**
	Voorziening Tuin van Woezik (balans)	507		507				
	Totaal Kaderbrief 2017	**2.544**	**527**	**37**	**1.980**	**0**	**0**	**0**
	Begroting 2016 (ADSD)	**2.202**	**234**	**0**	**11**	**1.957**	**0**	**0**
	Mutatie	**342**	**293**	**37**	**1.969**	**-1.957**	**0**	**0**

Bijlagen

Bijlage 1	Structureel Perspectief Programmabegroting versie Sep
Bijlage 2	Incidenteel perspectief 2017-2020
Bijlage 3	Budgetruimte en extra inkomsten
Bijlage 4	Uitzettingen, onontkoombaar
Bijlage 5	Uitzettingen, areaal
Bijlage 6	Uitzettingen, nieuwe wettelijke taak
Bijlage 7	IBOR
Bijlage 8	Nieuw beleid
Bijlage 9	Incidenteel
Bijlage 10	Verloop Algemene Reserve
Bijlage 11	Investeringslijst en kredietverlening 2017-2018
Bijlage 12	Onderhoudsplan Vastgoed 2017
Bijlage 13	Voorbeeldaanslagen meerpersoonshuishoudens
Bijlage 14	Lijst van afkortingen

Bijlage 1: Structureel Perspectief Programmabegroting oktober

Nr.	Ontwikkelingen ten opzichte van Begroting 2016 *(x € 1.000.)*	2017	2018	2019	2020
	Begroting 2016 (ADSD)	186	149	630	56
	Septembercirculaire 2015	93	145	153	153
	Decembercirculaire 2015	189	190	191	191
	Meicirculaire 2016	-263	589	797	915
	Startpositie 2017 t/m 2020	**205**	**1.073**	**1.771**	**1.315**
	Actualisatie kaderbrief 2017-2020:				
3.01	Bijzondere bijstand	-58	-58	-260	-18
3.02	BUIG	34	47	-475	-137
3.06	GR'en	-39	-62	-75	-95
3.07	Bouwleges	0	0	0	-150
3.08	Onderhoudsreserve vastgoed	-14	-28	23	23
3.10	Prijscompensatie	-102	-185	-324	-482
3.11	Formatie	-5	-121	-174	-195
3.12	Rente	-12	-69	-41	0
3.13	Kapitaallasten	16	-52	-52	-25
3.14	BBV en technische correcties	0	0	-58	-58
3.16	OZB	145	215	296	376
3.19	Uitzettingen	-310	-357	-357	-358
3.20	Inkrimpingen	256	220	66	66
	Saldo kaderbrief 2017-2020	**116**	**623**	**340**	**262**
3.12	Bijstelling Renteresultaat conform BBV	-984	-826	-895	-612
3.13	Bijstelling Kapitaallasten conform BBV	1.254	1.056	999	624
3.14	Effect kostenverdeelstaat / wijziging BBV	-90	-38	18	285
3.15	Dekking uit Bouwgrondexploitatie/Investeringen	0	18	28	6
	Programmabegroting 2017-2020	**296**	**832**	**490**	**566**
	Actualisatie ADSD 2017 t.o.v. kaderbrief / Programmabegroting				
3.01	Bijzondere Bijstand	0	-59	-38	-129
3.02	Wet BUIG	460	-207	-885	-734
3.03	Decentralisaties	-791	-443	-410	-308
3.06	Gemeenschappelijke regelingen	40	0	0	0
3.08	Gemeentefonds	677	1.240	1.561	1.690
3.09	Prijscompensatie	96	118	159	168
3.10	Formatiekosten	79	183	286	393
3.16	Onroerende Zaak Belasting	-99	-138	-172	-189
3.17	IBOR	0	-400	-400	-400
3.19	Uitzettingen	-55	-175	-66	-71
3.20	Inkrimpingen	10	10	10	10
3.21	Nieuw Beleid	-113	-140	-140	-140
	Totaal structureel resultaat	**600**	**823**	**393**	**854**

Bijlage 2: Incidenteel perspectief 2017-2020

Incidenteel meerjarenperspectief 2017-2020	2017	2018	2019	2020
BEGROTING 2016, ADSD2				
Verbruikerslasten Molenhuis	-13.000			
Gevolgen kostenverdeelstaat	-2.299			
Inzet extra personeel MIG-W	-50.000			
IHP dotatie	-363.500	-200.000		
Versterking jeugdbeleid	-50.000	-50.000		
Ondersteuning passend onderwijs	-10.000			
Vertraging investering kapitaallasten	50.000			
Kwaliteitsinstandhouding Bijsterhuizen	248.000	118.000		
Te verwerven groen percelen Bijsterhuizen	150.000	322.000		
Bestemmingsreserve groen percelen Bijsterhuizen	-150.000	-322.000		
Leefbaarheid Bergharen / Hernen	-250.000			
Kasteeltuin	-200.000			
Oosterpark		-400.000		
Renovatieplan sportvelden actualisatie			-10.000	
Schuldhulpverlening zelfstandigen	-25.000	-25.000		
KADERBRIEF 2017-2020				
Winstuitkering Bijsterhuizen	250.000	750.000	2.000.000	2.000.000
Winstuitkering Bijsterhuizen naar Algemene Reserve	-250.000	-750.000	-2.000.000	-2.000.000
Omgevingswet	-80.000	-80.000	-45.000	-35.000
Omgevingswet uit bestuursakkoord afgedekt	0	80.000	45.000	35.000
Uitbreiding reserve duurzaamheidslening	-200.000	-200.000	-200.000	0
Dekking reserve duurzaamheidlening	200.000	200.000	200.000	0
Verduurzaming maatschappelijk vastgoed	-300.000	-300.000	0	0
Dekking verduurzaming maatschappelijk vastgoed	300.000	300.000	0	0
Blijversleningen	-300.000	-200.000	0	0
Dekking uit versnelde woningbouw/stimuleringsfonds	300.000	200.000	0	0
Afkoppelbijdrage	-150.000	0	0	0
Afdekking afkoppelbijdrage uit reserve rioolheffing	150.000	0	0	0
Samenwerking Druten	-500.000	0	0	0
Bouwleges 3.08	479.000	190.000	105.000	56.000
Huis van de gemeente 3.06	-242.000	0	0	0
Rente resultaat 3.14	0	0	0	0
Subtotaal Kaderbrief 2017	**-1.008.799**	**-367.000**	**95.000**	**56.000**
BEGROTING 2017-2020				
Uitstel fases Bijsterhuizen, vrijval kosten groen	125.000	125.000	0	0
Uitstel fases Bijsterhuizen, kwaliteitsinstandhouding	-248.000	0	248.000	0
Uitstel fases Bijsterhuizen, te verwerven groen	-150.000	0	150.000	0
Uitstel fases Bijsterhuizen, BR te verwerven groen	150.000	0	-150.000	0
Verschuiving Kasteeltuin i.v.m. parkeerkelder	200.000	-200.000	0	0
Afronding project sporthal Schaarweide	-200.000	0	0	0
Oplevering Huis van gemeente 1-6-2017	40.000			
Duidelijke taal	-40.000	-25.000	0	
Duidelijke taal t.l.v. opleidingsbudget	40.000	25.000		
Mystery calls	-8.000	-8.000	0	
Preventiemedewerker schuldhulpverlening	-35.000	0	0	
Preventiemedewerker binnen formatie	35.000			
Personele uitbreiding: 0,5 fte juridisch adviseur	-35.000	0	0	
Lokaal project overmatig middelengebruik	-10.000	0	0	
Sociaal Domein, binnen middelen 2d's	45.000	0	0	
Uitbreiding inzet IMK	-55.500	0	0	
Planeconomie	-20.000	0	0	
Kracht Rijk van Nijmegen	-25.000	0	0	
Revitalisatie Bedrijventerrein Oost	-10.000	0	0	
Bijstelling raming Oosterpark		100.000		
Stationsomgeving, toezicht	-50.000			
Bermen buitengebied	-100.000			
Onttrekking reserves conform hoofdstuk 6	184.500			
Af te dekken uit Algemene Reserve	1.175.799	350.000	0	0
Saldo incidenteel	**0**	**0**	**343.000**	**56.000**

Bijlage 3: Budgetruimte en extra inkomsten

Volgnr	Onderwerp	Advies vakafdeling	2017	2018	2019	2020
	OPGENOMEN IN DE KADERBRIEF / PROGRAMMABEGROTING					
1	Voordeel op facilitaire kosten, per saldo.	Beveiliging en schoonmaakkosten (kasteel, en werf) zijn inmiddels hoger dan begroot. Het voordeel op het nieuwe postcontract kan deze kosten compenseren en dan blijft er nog een structureel voordeel.	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000
2	Bestemmingsreserve actualiseren bestemmingsplannen	De dotatie aan de reserve Bestemmingsplannen van structureel € 40k is twee keer opgenomen in de meerjarenbegroting 2016.	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000
3	Huur-/Pachtinkomsten	De totale huurinkomsten zijn structureel hoger dan begroot, dit na aftrek van de lagere verhuurinkomsten van de gymzalen en de noodzakelijke onderhoudskosten.	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
4	Onderhoud Parkeerkelder	De oplevering van de parkeerkelder wordt verwacht rond 1-1-2019. De structurele onderhoudslasten zijn al geraamd, maar gaan pas per 2019 daadwerkelijk lopen.	€ 152.258	€ 153.019	€ 0	€ 0
5	Structurele lasten MFA Batenburg	Bij de Begroting 2016 werd voor MFA Batenburg vanaf 2017 gerekend met structurele lasten in de vorm van onderhoud en afschrijving. Definitieve besluitvorming moet nog geschieden, we rekenen op vrijval van structurele lasten voor 2017.	€ 37.500	€ 0	€ 0	€ 0
6	Dienstverleningsovereenkomst SSW	De afgesloten DVO vanaf 2015 geeft (door hogere inzet) een hogere opbrengst. Dit bedrag is aangepast o.b.v. afrekening 2015.	€ 5.490	€ 5.490	€ 5.490	€ 5.490
7	BTW compensatiefonds van VNG-projecten	Hogere teruggaaf te verwachten van de BCF, van projecten die via de VNG (KING) lopen en waarvoor bedragen zijn uitgenomen uit het gemeentefonds.	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000
	TOTAAL KADERBRIEF / PROGRAMMABEGROTING		**€ 256.248**	**€ 219.509**	**€ 66.490**	**€ 66.490**
	AANVULLING ADSD					
8	Toeristenbelasting	In lijn met de opbrengsten van afgelopen jaren en verwachting toekomstige jaren worden de inkomsten Toeristenbelasting verhoogd.	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
	TOTAAL ADSD		**€ 266.248**	**€ 229.509**	**€ 76.490**	**€ 76.490**

Bijlage 4: Uitzettingen, onontkoombaar

Nr.	Onderwerp	Advies vakafdeling	2017	2018	2019	2020
	OPGENOMEN IN DE KADERBRIEF / PROGRAMMABEGROTING					
1	Huuropbrengsten gemeentekantoor	Talis gaat mee naar Het Huis van de Gemeente. Tweestromenland niet. Heeft al opgezegd. Tweestromenland gaat naar Mozaïek op het moment dat wij ook vertrekken uit huidige Gemka.	€ 6.020	€ 6.020	€ 6.020	€ 6.020
2	Kermis	De kermisopbrengsten staan al jaren onder druk. Evenals de kosten voor electra. We zien nu een stabilisatie van de kosten en opbrengsten, waarbij we structureel ongeveer € 10k tekort zullen komen. We kunnen onderzoeken of een aggregaat in plaats van een electrakast voordeliger is. Immers, we betalen een heel jaar ook vastrecht en de kermis is maar een paar dagen per jaar.	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
3	Kermis doorbelasting exploitanten	Gefaseerd de uitzetting in rekening brengen bij de exploitanten. Risico bestaat tot tariefsverhoging van de attracties. Het verhogen van de ritprijzen is in 2015 al gebeurd (van €1,- naar € 1,50 en van € 1,50 naar € 2,-).	-€ 5.000	-€ 10.000	-€ 10.000	-€ 10.000
4	Contributie Vereniging Gelderse gemeenten	Deze is nooit begroot en heeft elk jaar tot overschrijding geleid.	€ 2.050	€ 2.050	€ 2.050	€ 2.050
5	VVE indicatiestelling binnen maatwerk Jeugdgezondheidszorg	VVE indicatiestelling door de GGD (doen zij al enkele jaren met succes) is afgelopen jaren door een administratieve fout niet in rekening gebracht. De GGD wil dat niet met terugwerkende kracht, maar wel per 2016 herstellen. In 2016 hebben we dit in bestaande middelen opgevangen, maar graag deze middelen vanaf 2017 structureel toevoegen aan het budget maatwerk jgz. Nu is dat € 17.400, plus VVE indicatiestelling zou dat € 19.600 moeten zijn.	€ 2.200	€ 2.200	€ 2.200	€ 2.200
6	VVE indicatiestelling afdekken binnen WMO (oud)	De GGD valt binnen het brede WMO budget. De extra kosten voor indicatiestelling daarbinnen op te vangen.	-€ 2.200	-€ 2.200	-€ 2.200	-€ 2.200
7	Vervanging AED	In 2008 zijn 26 AED aangekocht. Nadien zijn er nog enkele aangeschaft. De afschrijvingstermijn (van 5 jaar) is verstreken en er zijn geen middelen beschikbaar voor vervanging. Investering is € 1.100 * 31 = € 34.100. In de berekening gaan we uit van 5 AED per jaar te vervangen	€ 5.500	€ 5.500	€ 5.500	€ 5.500
8	Vervanging AED afdekken binnen WMO (oud)	Gezondheidszorg valt binnen het brede WMO budget. De extra kosten voor indicatiestelling daarbinnen op te vangen.	-€ 5.500	-€ 5.500	-€ 5.500	-€ 5.500

Nr.	Onderwerp	Advies vakafdeling	2017	2018	2019	2020
9	Stationsomgeving	Sinds de pensionering van een collega is er geen toezicht meer op de stationsomgeving met als gevolg verrommeling aldaar. Om deze reden is het idee om voor het beheer van het terrein op het station een takenpakket samen te stellen dat kan worden uitgevoerd door een werkzoekende met grote afstand tot de arbeidsmarkt en/of een arbeidsbeperking. Om iemand te plaatsen vanuit ons Werkbedrijf is het cruciaal dat er begeleiding kan worden geboden en er perspectief is op betaald werk eventueel met inzet van een loonkostensubsidie (bijv. een garantiebaan, afhankelijk van of binnen deze doelgroep een match kan worden gemaakt met het takenpakket/functie). Wij zien hierin ook mogelijkheden in de toekomst met de komst van de parkeergarage. Voor de begeleiding gaan wij in eerste instantie in overleg met de NS. Tevens zullen we de mogelijkheden onder onze toezichthouders bezien.	€ 0	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
10	Afdekking Stationsomgeving uit structurele middelen	Toezicht stationsomgeving wordt gedekt uit de structurele middelen hiervoor gereserveerd (€ 153k).	€ 0	-€ 20.000	-€ 20.000	-€ 20.000
11	Leges welstand	Leges welstand minder inkomsten, vanwege het feit dat er meer welstandsvrij is, het aantal aanvragen afneemt en ook de mogelijkheid bestaat voor vrijwillige welstand (is kosteloos).	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
12	Leges reclameborden APV	Leges reclame (APV). Vanwege minder reclameborden zijn de inkomsten lager dan begroot.	€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000
13	Waterschapslasten	De werkelijke waterschapslasten zijn hoger dan oorspronkelijk geraamd. Een ophoging van het budget is noodzakelijk	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
14	OZB	De werkelijke WOZ-lasten zijn hoger dan oorspronkelijk geraamd. Een ophoging van het budget is gewenst.	€ 45.000	€ 45.000	€ 45.000	€ 45.000
15	Doorbelasting waterschap- en WOZ lasten aan gebruikers panden	Uitgangspunt is dat 1/3 van de uitzetting waterschapslasten en OZB doorbelast kan worden aan de gebruikers.	-€ 31.667	-€ 31.667	-€ 31.667	-€ 31.667
16	Cyclorama	Gedurende de afgelopen jaren is er scheefgroei ontstaan tussen de begroting en de werkelijke kosten van het abonnement op Cyclorama .	€ 3.500	€ 3.500	€ 3.500	€ 3.500
17	Leges spoorovergangen	Gedurende de afgelopen jaren is er scheefgroei ontstaan tussen de begroting en de werkelijke kosten van de recognities aan PRORAIL.	€ 3.500	€ 3.500	€ 3.500	€ 3.500
18	Afvalinzameling	Voor de dekking van de kosten van de afvalinzameling resteert er in de DVO 2016 een te kort van € 35.000. Dit te kort wordt eenmalig afgedekt uit de het overschot op de afvalbegroting 2015. Feitelijk was het tekort € 60.000 maar in onderhandeling met Dar is afgesproken dat DAR in 2016 € 25.000 van het tekort voor haar rekening neemt. In 2016 wordt de afvalinzameling opnieuw aanbesteed. Recente aanbestedingen welke door Dar zijn uitgevoerd laten forse tariefstijgingen zien. Voor 2017 verwachten wij dan ook een stijging van de inzamelkosten. Tesamen met het tekort in 2016 ramen wij een tekort nu op ca. € 125.000.	€ 125.000	€ 125.000	€ 125.000	€ 125.000
19	Afdekking afvalinzameling	Verhoging van de afvalstoffenheffing, ongeveer 7 euro per aansluiting.	-€ 125.000	-€ 125.000	-€ 125.000	-€ 125.000
20	Meerkosten voor Adviesfunctie	In verband met uitbreiding van taken vraagt de adviesfunctie een hogere bijdrage.	€ 3.000	€ 4.800	€ 4.800	€ 4.800
21	Adviesfunctie uit vrijval stadsregio	Afdekking van meerkosten voor de adviesfunctie wordt afgedekt uit de vrijgevallen gelden voormalig Stadsregio (€ 65k).	-€ 3.000	-€ 4.800	-€ 4.800	-€ 4.800

Nr.	Onderwerp	Advies vakafdeling	2017	2018	2019	2020
22	DVO Stichting exploitatie Zwembaden	De opbrengst DVO was in 2015 veel lager dan de jaren ervoor en lager dan begroot.	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000
23	Lagere opbrengsten dividenden	We passen de begroting aan op basis van werkelijkheid 2015, waarbij met name dividend BNG en DAR structureel lager zijn.	€ 21.500	€ 21.500	€ 21.500	€ 21.500
24	DVO Bijsterhuizen	De laatste jaren konden we minder doorbelasten. Dit is structureel geworden.	€ 16.000	€ 16.000	€ 16.000	€ 16.000
25	Aansprakelijkheids-verzekering personeel	Bij interne doorlichting van de verzekeringsportefeuille bleek dat er geen aansprakelijkheidsverzekering voor ons eigen personeel is afgesloten. Gelet op de verhouding tussen risico en de te betalen premie is er in 2016 voor gekozen deze per omgaande af te sluiten.	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000
26	Opbrengst Stichting exploitatie Zwembaden	Jaarlijkse opbrengst van € 50k van Stichting exploitatie zwembaden Wijchen vervalt vanaf 2018. Dan toekomst Meerval bezien, ook in relatie tot kapitaalstorting.	€ 0	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
27	Niet te realiseren taakstelling personeel	De opgenomen stelpost t.b.v. bezuinigingen personeel wordt niet gehaald.	€ 130.000	€ 130.000	€ 130.000	€ 130.000
28	Stelposten, technische correcties en afrondingen	Betreft afrondingen in de meerjarenbegroting en een technische rentecorrectie vanaf 2017.	€ 2.880	€ 5.576	€ 4.660	€ 5.793
	TOTAAL		**€ 282.783**	**€ 330.479**	**€ 329.563**	**€ 330.696**
	AANVULLING ADSD					
29	Tarief zwerfdieren-vervoer	Het huidige contract is afgelopen. Het vervoer van zwerfdieren wordt naar tevredenheid verzorgd door de Dierenbescherming. Het tarief dat zij hiervoor in rekening brengen is niet (meer) kostendekkend. Daarnaast is de afgelopen 12 jaar is de vergoeding per rit niet geïndexeerd.	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000
30	Overeenkomst Triwy	De overeenkomst met Triwy is geactualiseerd, met name op het gebied van vergoeding OZB, indexeringen en onderhoud.	€ 47.000	€ 52.000	€ 58.000	€ 63.000
31	Onderhoud Groene Grasvelden	Extra onderhoudslasten vanwege de wetswijziging gifvrij onkruidbestrijding.	€ 5.085	€ 5.085	€ 5.085	€ 5.085
32	Bijstelling oplevering Parkeerkelder	Ten opzichte van de kaderbrief, waar uitgegaan werd van oplevering eind 2018, gaan we nu uit van oplevering na q1 2018. De exploitatie in onderhoudskosten kunnen hierdoor niet in z'n geheel vrijvallen in 2018.	€ 0	€ 114.750	€ 0	€ 0
	TOTAAL ADSD		**€ 337.868**	**€ 505.314**	**€ 395.648**	**€ 401.781**

Bijlage 5: Uitzettingen, areaaluitbreidingen

Nr.	Onderwerp	Advies vakafdeling	2017	2018	2019	2020
	OPGENOMEN IN DE KADERBRIEF / PROGRAMMABEGROTING					
1	Areaaluitbreiding	Areaal uitbreiding in verband overdracht grond 't Heilige hart School (700m2)gras en (400m2)	€ 1.500	€ 1.500	€ 1.500	€ 1.500
2	Publieke peilbuizen	De jaarlijkse onderhoudskosten van de tien nieuw geplaatste publieke peilbuizen van het grondwater bedragen variëren tussen de € 1.505 en € 875. Het verschil heeft te maken met de uitwisselbaarheid van de accu's.	€ 1.505	€ 1.505	€ 875	€ 875
3	Rondpompsysteem kasteelgracht	Onderhoud van het nieuwe rondpompsysteem in de kasteelgracht ter voorkoming van Blauwalg explosies energie kosten € 1.750,- (het rondpompsysteem is een continupomp met een jaarlijks verbruik van 17.520 kW à € 0,10) en onderhoud € 750,-	€ 2.500	€ 2.500	€ 2.500	€ 2.500
4	Afdekking uitzetting product riolering	De structurele gevolgen van de publiekspijlbuizen en het rondpompsysteem van de kasteelgracht moeten worden gedekt uit de verhoging van de rioolheffing met ongeveer 1%.	-€ 4.005	-€ 4.005	-€ 3.375	-€ 3.375
5	Elementenverharding	Areaal uitbreiding in verband met bioscoop (780m2)en Maasakker (725m2) en voetpad Blauwe Hof(100m2), kiss en ride strook Blauwe Hof (50m) diversen uitwegen (50m2)	€ 2.550	€ 2.550	€ 2.550	€ 2.550
6	Markeringen	Areaal uitbreiding in verband met extra belijning Molenstraat, Kavelpad en Leurseweg, tunnel spoor, belijning Kerkeveld	€ 800	€ 800	€ 800	€ 800
	Totaal Kaderbrief / Programmabegroting		**€ 4.850**	**€ 4.850**	**€ 4.850**	**€ 4.850**
	AANVULLING ADSD					
	Geen aanvullingen					
	TOTAAL ADSD		**€ 4.850**	**€ 4.850**	**€ 4.850**	**€ 4.850**

Bijlage 6: Uitzettingen, nieuwe wettelijke taak

Nr.	Onderwerp	Advies vakafdeling	2017	2018	2019	2020
	OPGENOMEN IN DE KADERBRIEF / PROGRAMMABEGROTING					
1	Externe Veiligheid (EV)	In juli 2016 wordt het nieuwe EV beleid in de raad behandeld inclusief uitvoeringsprogramma. In dat programma is onder meer voorzien in een saneringsonderzoek (indien dat nodig blijkt) en een onderzoek naar bluswatervoorzieningen en bereikbaarheid spoor. In 2019 verwachten we in het licht van de Omgevingswet nieuw beleid omgevingsveiligheid op te stellen.	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000
2	Volkshuisvesting	De inhuur van externe expertise m.b.t. wonen/woonvisie als gevolg van de nieuwe Woningwet; - inhuur van externe ondersteuning bij uitwerken woonvisie; - aanvullend onderzoek van subregionaal onderzoek naar gemeentelijk niveau en vervolgens naar wijkniveau; - implementeren van nieuwe woningwet.	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
3	Omgevingswet	Verplichting in het ruimtelijk domein als gevolg van de nieuwe Omgevingswet. Hoewel de wet de gemeenten verplichtingen oplegt, worden we daarvoor niet vanuit het Rijk gecompenseerd. Een eerste raming gaat uit van een investering van tenminste € 200k. De kapitaallasten van deze investering zijn nu opgenomen.			€ 34.000	€ 34.000
4	Omgevingswet uit bestuursakkoord	Op dit moment is het uitgangspunt dat afdekking volgt uit het bestuursakkoord			-€ 34.000	-€ 34.000
	TOTAAL Kaderbrief / Programmabegroting		**€ 22.000**	**€ 22.000**	**€ 22.000**	**€ 22.000**
	AANVULLING ADSD					
	Geen aanvullingen					
	TOTAAL ADSD		**€ 22.000**	**€ 22.000**	**€ 22.000**	**€ 22.000**

Bijlage 7: IBOR

Nr.	Onderwerp	Advies vakafdeling	2017	2018	2019	2020
	OPGENOMEN IN DE KADERBRIEF / PROGRAMMABEGROTING					
1	Prijscompensatie groenbestekken	In 2013 zijn de groenbestekken aanbesteed. Het machinale groenonderhoud is aan de firma SIGHT gegund voor een bedrag van € 758.000. Prijscompensatie is 2,9% dit komt neer op een uitzetting van € 22.000 structureel. Minus 0,75%.	€ 16.000	€ 0	€ 0	€ 0
2	Prijscompensatie bestek onderhoud openbare verlichting	In 2016 is de verlengingsoptie in het bestek OVL gelicht voor de periode mei 2016 tot mei 2017. In het bestek is opgenomen dat bij verlenging de aannemer indexatie mag doorvoeren. Voor 2016 is dat 1.4%. De afgelopen jaren is een automatische contractindexatie toegekend, waarmee de indexatie van het verlengingsjaar wordt gecompenseerd. In het najaar van 2016 wordt het bestek OVL voor 2017 opnieuw aanbesteed. Het vigerende bestek is destijds zeer scherp aanbesteed. Het is reëel te veronderstellen dat de aanbesteding voor 2017 hoger uitvalt.	€ 25.000	€ 0	€ 0	€ 0
	Subtotaal		**€ 41.000**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**
	Binnen IBOR op te vangen		-€ 41.000	€ 0	€ 0	€ 0
	TOTAAL Kaderbrief / Programmabegroting		**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**
	AANVULLING ADSD					
3	Bermen Buitengebied	Naar aanleiding van vragen uit de raad van 4 februari inzake een andere oplossing voor de bermen in het buitengebied. En de toezeggingen stellen wij voor het beleid te wijzigen. In de begroting is voor het herstel van de bermen een structureel bedrag van € 30k beschikbaar. Deze middelen volstaan voor kleinschalige herstelwerkzaamheden zoals die de afgelopen jaren zijn uitgevoerd. Voor structurele oplossingen, zoals het verbreden van de wegen of het verharden van de bermen met grasbetontegels of bermbeton zijn geen middelen beschikbaar. Momenteel zijn we bezig met de uitwerking van een inventarisatie waarbij we per weg aan de hand van mogelijk optredende conflictsituaties tussen de diverse soorten weggebruikers, de bereikbaarheid en verkeersveiligheid in beeld wordt gebracht. Aan de hand van deze inventarisatie worden de verschillende mogelijke oplossingen, urgentie en kosten per weg inzichtelijk gemaakt en uitgewerkt tot een plan. Voor het opstellen van dit plan zijn ook de diverse leefbaarheidsgroepen en het ZLTO benaderd. Er dient wel te worden opgemerkt dat voor het verbreden van de wegen niet altijd voldoende ruimte is. Het verharden van de bermen met betontegels of bermbeton of het instellen van inrijverboden/ eenrichtingsverkeer zijn oplossingsmogelijkheden. Uit een eerste inventarisatie blijken 63 wegen in aanmerking te komen voor verbetering. De totale kosten verbonden aan deze verbeteringswerkzaamheden worden nu geraamd op 5-6 mln. Bij het IBOR zijn de kosten van deze werkzaamheden niet betrokken. Door het "slim" plannen en afstemmen van noodzakelijk grootschalige onderhoudswerkzaamheden besparen we ca. 15% op de kosten. Bij een gefaseerde uitvoering van de werkzaamheden over een periode van 15	€ 0	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000

Nr.	Onderwerp	Advies vakafdeling	2017	2018	2019	2020
		jaar komt dit neer op een investering van ca. € 366.000/jr (prijspeil 2016). Incl. 15% besparing betekent dit € 300k.				
4	Bestrijding onkruid op verhardingen / verbod gebruik van glyfosaat.	Per 9 maart 2016 is het verbod op het gebruik van het bestrijdingsmiddelen voor de bestrijding van onkruid op verhardingen gepubliceerd. Dit betekent dat de bestrijding van onkruid met inzet van mechanische middelen aangepakt dient te worden (borstelen, stomen enz.). De kosten verbonden aan mechanische onkruidbestrijding stijgen daarmee. Dat is hoger dan de bestrijdingsmethode met RoundUp. Het tekort aan middelen wordt voor 2016 incidenteel afgedekt door onderhoudsmiddelen van Bijsterhuizen fase 6, ad € 90.000 welke zijn vrijgevallen vanwege de uitgestelde overdracht van fase 6. Volgens de huidige planning zal fase 6 in 2018 in beheer bij de gemeente komen. Dit betekent dat in 2017 het tekort ook nog incidenteel kan worden opgevangen.	€ 0	€ 90.000	€ 90.000	€ 90.000
	TOTAAL ADSD		**€ 0**	**€ 100.000**	**€ 100.000**	**€ 100.000**

Bijlage 8: Nieuw beleid

Nr.	Onderwerp	Advies vakafdeling	2017	2018	2019	2020
	OPGENOMEN IN DE KADERBRIEF / PROGRAMMABEGROTING					
	In de kaderbrief is geen nieuw beleid opgenomen. De Programmabegroting is op basis van bestaand beleid opgesteld.					
	TOTAAL Kaderbrief / Programmabegroting		**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**
	AANVULLING ADSD					
1	Inzet veiligheidsmiddelen	Georganiseerde criminaliteit vindt plaats daar waar de gelegenheid zich voordoet. Criminelen zijn veelal in een groot gebied actief en houden zich niet aan (gemeente)grenzen. Ondermijnende criminaliteit is een type criminaliteit dat juist niet direct zichtbaar is, maar wel grote maatschappelijke gevolgen met zich brengt. Voor een effectieve en efficiënte bestrijding van georganiseerde criminaliteit werkt de gemeente samen met RIEC partners, zoals de Nationale Politie, andere overheden, het Openbaar Ministerie en de belastingdienst. Om de aanpak van georganiseerde misdaad structureel te borgen en barrières op te werpen, wordt hiervoor een bedrag gereserveerd om zo ook de continuïteit –in de integrale samenwerking op RIEC thema's, zoals hennepteelt, OMG, witwassen en mensenhandel- te kunnen garanderen.	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
2	Passend onderwijs	Voortzetting van beleid uit de Begroting 2016 (incidentele middelen zijn geaccordeerd voor de jaren 2016 en 2017).	€ 0	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
3	Bibliotheek subsidie	Het activiteitenaanbod van de bibliotheek kan niet meer gerealiseerd worden binnen de huidige subsidieomvang. De financiële rek is er uit na de doorgevoerde bezuiniging en 7 jaar niet indexeren van de subsidie. De kosten voor de bibliotheek stijgen wel jaarlijks. Daarnaast levert onze prioritering van doelgroepen (jeugd tot 18 jaar gratis, kwetsbare ouderen, laaggeletterden) inhoudelijk meerwaarde op, maar financieel voor de bibliotheek niet. Indien u niet instemt met een structurele verhoging van de subsidie, zal de bibliotheek activiteiten moeten beëindigen.	€ 39.770	€ 39.770	€ 39.770	€ 39.770
4	Beheerkosten archeologische collectie	In een beheerovereenkomst met het Museum Kasteel Wijchen (zie 07/6687) hebben we afgesproken dat de stichting het museale beheer en onderhoud voert over de archeologische collectie van de gemeente Wijchen. De gemeente spant zich in om aan het Museum jaarlijks de benodigde financiële middelen beschikbaar te stellen teneinde een adequaat beheer conform deze overeenkomst te kunnen uitvoeren. Sinds 2007 ontvangt het Museum een vast bedrag van € 3.000 dat sindsdien alleen geïndexeerd is volgens de CPI. De kosten zijn in de loop der tijd echter meer gestegen, met name de personele kosten van de conservator van het museum die het beheer uitvoert. Zonder verhoging van de beheervergoeding kan het beheer niet meer (adequaat) worden verzorgd.	€ 3.500	€ 3.500	€ 3.500	€ 3.500

Nr.	Onderwerp	Advies vakafdeling	2017	2018	2019	2020
5	Opslag energie-aanbesteding	Bij de regionale energieaanbesteding voor elektriciteit en aardgas vanaf 2017 is de bestuurlijke wens uitgesproken om middels de aanbesteding door MARN en MRA regionaal additioneel opgewekte duurzame energie te krijgen. In het bestuurlijk overleg van 3 maart 2016 is een beperkte opslag toegezegd, gebaseerd op de volumeverwachting van 2016. Dit budget zal overigens alleen worden aangewend voor dat deel dat de te selecteren leverancier daadwerkelijk regionaal additioneel duurzaam opwekt.	€ 0	€ 27.000	€ 27.000	€ 27.000
6	Theater investeringen	De investering in het theater (trekkenwand en tribune) van € 125k, wordt door het SCEC afgedekt. Ter financiering trekt de SCEC, mogelijk met behulp van de gemeente, een lening aan.	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
7	Speelbeleid	Kapitaalslasten van speeltoestellen gericht op de oudere jeugd, niet opgenomen in het huidige speelbeleid.	€ 0	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
8	Honden uitlaat beleid	De actualisatie van het hondenuitlaatbeleid vind plaats in 2016. Om dit uit te voeren zijn een aantal maatregelen nodig. De kapitaallasten hiervan dienen gedekt te worden uit de inkomsten van de hondenbelasting. Naast de incidentele kosten van de actualisatie van het hondenuitlaatbeleid stijgen ook de jaarlijks kosten. Dit zijn de kosten als gevolg van de juiste toerekening van onderhoudskosten en van areaaluitbreiding, verhoging van onderhoudsniveau voor paden en verbeterde communicatie. Ook deze kosten dienen gedekt te worden uit de inkomsten van de hondenbelasting.	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
9	Afdekking Honden uitlaat beleid	Afdekking van de financiële gevolgen van het nieuwe beleid	-€ 10.000	-€ 10.000	-€ 10.000	-€ 10.000
10	Kracht van Nijmegen	Het betreft een gerichte impuls in (behoud van) kwaliteit van: voorzieningenniveau (detailhandel), gerichte regionale participatie met duidelijk multiplierеffect (RvN), het onderneem/vestigingsklimaat m.b.v. fysieke verbeteracties (BT Oost).	€ 20.000	€ 0	€ 0	€ 0
	TOTAAL ADSD		**€ 113.270**	**€ 140.270**	**€ 140.270**	**€ 140.270**

Bijlage 9: Incidenteel

Nr.	Onderwerp	Advies vakafdeling	2017	2018	2019	2020
	OPGENOMEN IN DE KADERBRIEF / PROGRAMMABEGROTING					
1	Omgevingswet	De Omgevingswet komt eraan (planning 2018) en moet geïmplementeerd worden in de organisatie, kennis moet opgedaan worden, ambitieniveaus moeten worden bepaald, pilots draaien, vooruitlopen op de wet en nu al werken in de geest van de Omgevingswet, alvast beginnen met burgerparticipatie in relatie tot het omgevingsplan / visie. Het implementeren van de Omgevingswet is een wettelijke taak. Projectgroep is inmiddels samengesteld en gewerkt wordt aan een startnotitie. Een substantieel deel van de kosten zijn benodigd voor systeem- en procesaanpassingen (zoals ICT).	€ 80.000	€ 80.000	€ 45.000	€ 35.000
2	Omgevingswet uit bestuursakkoord afgedekt	Uitgangspunt is dat we de opstartkosten in 2017 zelfstandig dragen, dat de kosten vanaf 2018 uit het bestuursakkoord of samenwerking druten afgedekt kunnen worden.	€ 0	-€ 80.000	-€ 45.000	-€ 35.000
3	Uitbreiding uitleencapaciteit duurzaamheidslening	Het instrument duurzaamheidslening is succesvol bij het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad. In 2012 door de raad ingesteld en in 2015 door de raad uitgebreid. Het huidige budget uit de reserve is momenteel bijna volledig besteed. Voorgesteld wordt om, met de unaniem door de raad aangenomen ambitie om in 2040 energieneutraal te zijn in het achterhoofd en vooruitlopend op de op te starten gemeentelijke energiedialoog, de reserve verder uit te breiden. De aflossingen op de duurzaamheidsleningen vloeien terug in het fonds en het betreft daarmee geen blijvende uitgave (meer een garantstelling). En passant kan de raad in overweging nemen om bij uitbreiding van de reserve duurzaamheidslening deze garantstelling deels ook aan te wenden bij andere mogelijke leningen van SVn (zoals blijverslening, starterslening, monumentenlening, etc.). Voorstel uitbreiden uitleencapaciteit met € 200k tot € 800k. Daartoe dient dekking dubieus verhoogd te worden in reserve.	€ 40.000	€ 0	€ 0	€ 0
4	Dekking reserve duurzaamheidlening	Dekking wordt gevonden door uitleencapaciteit duurzaamheid sportclubs terug te brengen van € 700k naar € 500k.	-€ 40.000	€ 0	€ 0	€ 0
5	Blijversleningen	Het in werking stellen van een blijverslening. Dit ligt in lijn met het verzoek van de Raad. Momenteel wordt een uitvoeringsplan voor deze lening opgesteld dat binnenkort ter besluitvorming aan de raad wordt voorgelegd. Wij gaan in onze plannen uit van een uitleencapaciteit van € 536k met een benodigde dekking dubieus van € 134k.	€ 134.000	€ 0	€ 0	€ 0
6	Dekking uit stichting volkshuisvesting Wijchen	Dekking uit stichting volkshuisvesting Wijchen	-€ 134.000	€ 0	€ 0	€ 0
7	Afkoppelbijdrage	Bij de samenwerking in de afvalwaterketen is in 2015 afgesproken om het eerstvolgende Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) samen met Beuningen, Druten en Heumen op te stellen. De GRP's van Beuningen en Druten lopen nog t/m 2017 en die van Heumen t/m 2016. Dat betekent dat looptijd van het huidige GRP van Wijchen met 2 jaar moet worden verlengd. Totdat de raad het nieuwe GRP vaststelt, blijft het huidige GRP vigerend. In het huidige GRP is over de planperiode 2011-2015 een budget beschikbaar van € 750.000 voor het van de riolering afkoppelen van verhard oppervlak. Het afkoppelen is een noodzakelijke maatregel om aan de eenduidige basisinspanning te kunnen voldoen. Om ook in het overbruggingsjaar 2017 te kunnen blijven afkoppelen, wordt een eenmalige investering gevraagd van € 150.000. Dit bedrag af te dekken uit de Bestemmingsreserve Rioolheffing zodat deze voortzetting geen impact heeft op het tarief.	€ 150.000	€ 0	€ 0	€ 0

Nr.	Onderwerp	Advies vakafdeling	2017	2018	2019	2020
8	Afdekking afkoppelbijdrage	Afdekking van de voortzetting van het afkoppelbeleid conform GRP uit de reserve rioolheffing	-€ 150.000	€ 0	€ 0	€ 0
9	Samenwerking Druten	Ter voorbereiding op de mogelijke ambtelijke samenwerking met Druten is een werkbudget nodig	€ 500.000	€ 0	€ 0	€ 0
10	Mutatie Bouwleges (3.08)	De verhoogde incidentele opbrengst in 2017 wordt veroorzaakt door de bouw van Thermen Berendonck. Vanaf 2020 verwachten we een daling in de structurele bouwleges, met name vanwege de terugloop van het aantal bouwgrondexploitaties.	-€ 265.000	-€ 88.000	€ 23.000	-€ 56.000
11	Huis van de gemeente (3.06)	Incidentele (dubbele) lasten voor het verhuizingsjaar.	€ 242.000	€ 0	€ 0	€ 0
12	Rente (3.14)	Bijstelling renteperspectief	€ 288.000	€ 231.000	€ 259.000	€ 0
13	Algemene Reserve	Ter afdekking van bovenstaande incidentele posten wordt een onttrekking uit de Algemene Reserve gedaan.	-€ 845.000	-€ 143.000	€ 0	€ 0
	TOTAAL mutatie Kaderbrief / Programmabegroting		**€ 0**	**€ 0**	**€ 282.000**	**€ -56.000**
	AANVULLING ADSD					
14	Oplevering fases Bijsterhuizen	In het bestuur van Bijsterhuizen is de oplevering van fases herzien. Fase 6 wordt in 2018 opgeleverd, wat een vrijval van € 90k in 2017 betekent. Daarnaast schuift fase 5 van 2017 door naar 2019. Hiervoor is jaarlijks € 125k aan groenonderhoud geraamd.	-€ 125.000	-€ 125.000	€ 0	€ 0
15	Uitstel fases Bijsterhuizen, kwaliteitsinstandhouding	Het doorschuiven van fase 5 van 2017 naar 2019, betekent dat het bedrag voor kwaliteitsinstandhouding later binnenkomt.	€ 248.000	€ 0	-€ 248.000	€ 0
16	Uitstel fases Bijsterhuizen, te verwerven groen	Het doorschuiven van fase 5 van 2017 naar 2019, betekent dat bijdrage voor te verwerven groen later binnenkomt.	€ 150.000	€ 0	-€ 150.000	€ 0
17	Uitstel fases Bijsterhuizen, BR te verwerven groen	Het doorschuiven van fase 5 van 2017 naar 2019, betekent dat de dotatie van het te verwerven groen in de reserve mee schuift.	-€ 150.000	€ 0	€ 150.000	€ 0
18	Verschuiving Kasteeltuin i.v.m. parkeerkelder	Bij de begroting 2016 is een bedrag van € 200k toegekend voor de herinrichting van de kasteeltuin in 2017. De uitvoering vindt plaats na oplevering van de parkeerkelder in 2018. Het bedrag verschuift daarmee één jaar.	-€ 200.000	€ 200.000	€ 0	€ 0
19	Afronding project sporthal Schaarweide	Conform de motie van de Raad bij de Kaderbrief 2017 ramen we een bedrag voor de afronding van project sporthal Schaarweide	€ 200.000	€ 0	€ 0	€ 0
20	Oplevering Huis van gemeente 1-6-2017	Bij de kaderbrief zijn incidentele lasten ingeschat voor de verhuizing, omdat de oplevering halverwege het jaar is gepland, kan een deel daarvan vrijvallen. Zijnde dubbele kosten € 28k en verduurzaming € 12k.	-€ 40.000	€ 0	€ 0	€ 0
21	Bijstelling Oosterpark	De raming van het Oosterpark wordt met € 100k bijgesteld.	€ 0	-€ 100.000	€ 0	€ 0
22	Duidelijke taal	De gemeente Wijchen verbetert haar dienstverlening naar haar inwoners en instellingen continu. Zij wil duidelijk en begrijpelijk met hen communiceren, in duidelijke taal dus. De komende jaren zetten wij daarom extra in op het vereenvoudigen van alle schriftelijke communicatie. Dus brieven, e-mails, website én gemeentepagina worden in duidelijke taal (op B1 niveau) geschreven. Dit kan niet van de ene op de andere dag gerealiseerd worden. Daarom is een meerjarenproject nodig om (nieuwe) medewerkers daarin te trainen. Eind 2020 is 90% van al onze externe schriftelijke communicatie in duidelijke taal (B1 niveau) geschreven. Onderbouwing: 150 medewerkers opgeleid in duidelijke taal, ruim 30 (interne) taalcoaches opgeleid, interne schrijfwijzer, meting schriftelijke uitingen (o.b.v. offertes voor pilot duidelijke taal vergunningen).	€ 40.000	€ 25.000	€ 0	€ 0
23	Duidelijke taal	Afdekking uit opleidingsbudget (2016 budgetoverheveling € 20k), 2017 (€ 20k) en	-€ 40.000	-€ 25.000	€ 0	€ 0

Nr.	Onderwerp	Advies vakafdeling	2017	2018	2019	2020
		2018 (€ 25k) uit regulier budget.				
24	Mystery calls	Jaarlijks onderzoek telefonische kwaliteit/bereikbaarheid conform uitgangspunten W21 en dienstverleningsconcept.	€ 8.000	€ 8.000	€ 0	€ 0
25	preventiemedewerker schuldhulpverlening	Er zijn extra middelen beschikbaar gesteld tot eind 2016 voor een preventiemedewerker schuldhulpverlening. Inzet van preventiemedewerker blijft daarna nog zeker 2 jaar nodig voor ruim 20 uur per week. Dan moet de vroeg signalering voldoende uitgerold zijn en hebben we een beeld van wat dat oplevert.	€ 35.000	€ 0	€ 0	€ 0
26	preventiemedewerker schuldhulpverlening	Op te vangen binnen structurele personeelsbegroting.	-€ 35.000	€ 0	€ 0	€ 0
27	personele uitbreiding: 0,5 fte juridisch adviseur	Door het vertrek van een juridisch adviseur 1 december 2015 is het aantal uren juridisch adviseur per saldo verminderd met 26 uur. Berekening heeft er toegeleid dat een uitbreiding van 0,5 fte (18 uur) noodzakelijk is om de juridisch advisering op het sociale domein te kunnen realiseren.	€ 35.000	€ 0	€ 0	€ 0
28	Lokaal project overmatig middelengebruik	We willen een nieuw project rondom overmatig middelengebruik opzetten om samenwerking in de keten te versterken. Hiervoor willen we een externe projectleider vanuit de GGD aantrekken.	€ 10.000	€ 0	€ 0	€ 0
29	Sociaal Domein, binnen middelen 2d's	Conform bestaand beleid dient ondersteuning op 2d's ook ten laste van de middelen 2d's gebracht te worden. Aangepast in doorrekening 2 d’s.	-€ 45.000	€ 0	€ 0	€ 0
30	Uitbreiding inzet IMK	Op dit moment maken voor 8 uur per week al jaren gebruik van de inzet van het IMK voor de uitvoering van de BBZ. Na evaluatie is gebleken dat deze inzet niet meer toereikend is. Een minimale inzet van 12 uur is noodzakelijk en toereikend. Binnen onze gemeentebegroting hebben we rekening gehouden met een inzet van 8 uur, wat dus een structurele uitzetting van 4 uur met zich meebrengt. Echter, in de gemeentebegroting is niets opgenomen voor uren BBZ. Dus hebben we het over een uitbreiding van 12 uur.	€ 55.500	€ 0	€ 0	€ 0
31	Planeconomie	ondersteuning herziening MPG - incidenteel ondersteuning nieuwe exploitatie opzet/grote herziening/CT raming - incidenteel second opinion / toetsing bieding ontwikkelaar - incidenteel opstellen exploitatieplanopzet / kostenverhaal	€ 20.000	€ 0	€ 0	€ 0
32	Kracht Rijk van Nijmegen	Het betreft een gerichte impuls in (behoud van) kwaliteit van: voorzieningenniveau (detailhandel), gerichte regionale participatie met duidelijk multipliereffect (RvN), het onderneem/vestigingsklimaat m.b.v. fysieke verbeteracties (BT Oost).	€ 25.000	€ 0	€ 0	€ 0
33	Revitalisatie Bedrijventerrein Oost	Instandhouden van kwaliteit van voorzieningen, regionale netwerken en fysieke omgeving, om achteruitgang tegen te gaan.	€ 10.000	€ 0	€ 0	€ 0
34	Stationsomgeving	De inzet van de toezichthouder op de stationsomgeving (zie punt 9) dient al in te gaan in 2017 i.p.v. 2018, waarbij in het eerste jaar extra inzet benodigd is.	€ 50.000	€ 0	€ 0	€ 0
35	Bermen buitengebied	T.b.v. de realisatie van de bermen buitengebied, zie bijlage 7 nr 3.	€ 100.000	€ 0	€ 0	€ 0
36	Vrijval reserves	Vrijval van reserves conform hoofdstuk 6.	€ 184.500	€ 0	€ 0	€ 0
37	Algemene reserve	Ter afdekking van bovenstaande incidentele posten wordt een extra onttrekking en een verschuiving van de onttrekking uit de Algemene Reserve gedaan.	-€ 167.000	€ 17.000	€ 0	€ 0
	TOTAAL MUTATIE ADSD		**€ 0**	**€ 0**	**€ 34.000**	**€ -56.000**

Bijlage 10: Verloop Algemene Reserve

AR: Algemene Reserve

Omvang & duur

	MJB					
	2015	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Stand per ultimo boekjaar	12.089	10.662	11.861	12.683	17.486	20.222
ADSD	11.521	11.073	11.139	11.610	16.574	16.574
Verschil t.o.v. ADSD	568	-411	722	1.073	912	3.648

Toelichting

Weerstandsvermogen, gewenste omvang afhankelijk van risicoprofiel.

Mutaties

Datum	Omschrijving	Toevoeging	Onttrekking	Verschil 2016
2016	Resultaatbestemming 2015 conform 14 AZ 290	648		648
2016	Afdekking incidenteel perspectief (Begroting 2016-2019 ADSD)		1.216	0
2016	Dotatie AR extra bijdrage BUIG tbv afdekking BB 2017-2018	235		235
2016	15 AZ 141 Zandloper (restant 2015)		56	-56
2016	16 AZ 228 Werkbudget samenwerking Druten		165	-165
2016	16 AZ 200 herstelwerkzaamheden Arcus + restant 15 AZ 161		97	-97
2016	Risicoreserve W21 verbouwing		800	-800
2016	Vrijval RSA renovatie Atletiekbaan	24		24
2017	Resultaat 2016 (rapportage aug 2016) Algemene Dienst	1.778		1.244
2017	Resultaat 2016 (rapportage aug 2016) Bouwgrondexploitatie	552		318
2017	Winstuitkering GR Bijsterhuizen 2017 (Begroting 2017)	250		0
2017	Afdekking incidenteel perspectief (Begroting 2017)		1.175	-1.011
2017	Afdekking Bijzondere bijstand (Begroting 2016-2019 ADSD)		206	0
2018	Resultaat 2017 (Begroting 2017) Algemene Dienst	600		414
2018	Resultaat 2017 (Begroting 2017) Bouwgrondexploitatie	37		37
2018	Winstuitkering GR Bijsterhuizen 2018 (Begroting 2017)	750		0
2018	Afdekking incidenteel perspectief (Begroting 2017)		350	-126
2018	Afdekking Bijzondere bijstand (Begroting 2016-2019 ADSD)		215	0
2019	Resultaat 2018 (Begroting 2017) Algemene Dienst	823		674
2019	Resultaat 2018 (Begroting 2017) Bouwgrondexploitatie	1.980		1.969
2019	Winstuitkering GR Bijsterhuizen 2019 (Begroting 2017)	2.000		0
2020	Resultaat 2019 (Begroting 2017) Algemene Dienst	736		-271
2020	Resultaat 2019 (Begroting 2017) Bouwgrondexploitatie	0		-1.957
2020	Winstuitkering GR Bijsterhuizen 2020 (Begroting 2017)	2.000		2.000
2021	Resultaat 2020 (Begroting 2017) Algemene Dienst	910		910
2021	Resultaat 2020 (Begroting 2017) Bouwgrondexploitatie	0		0

Afwijkingen ten opzichte van begroting 2016 (boekwerk ADSD)

	2015	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Verschuiving tussen jaren	568	-768	582	26	-2.804	2.964
Afwikkeling projecten 2015		-153				
Vrijval atletiekbaan		24				
Mutatie BUIG		235				
Afdekking incidenteel			-1.011	-126		
Mutatie resultaat		648	1.244	414	674	-271
Mutatie bouwgrond			318	37	1.969	-1.957
Samenwerking Druten		-165				
Dotatie Wijchen 21		-800				
Winstuitkering Bijsterhuizen						2.000
	568	**-979**	**1.133**	**351**	**-161**	**2.736**
Cumulatieve afwijking:	568	-411	722	1.073	912	3.648

Bijlage 11: Investeringslijst en kredietverlening 2017 - 2018

				Jaar van oplevering			
Nr	**Activa-omschrijving**	**Bruto-investering**	**Jaar krediet-verlening**	**2017**	**2018**	**Raad**	**College**
1	Oosterpark	€ 300.000	2018		€ 300.000		X
2	Kasteeltuin	€ 200.000	2018		€ 200.000		X
3	Afronding project Sporthal Schaarweide	€ 200.000	2017	€ 200.000			X
4	Speelbeleid	€ 40.000	2017	€ 40.000			X
	IHP						
5	Trinoom- Huurlingsedam 1e inrichting (t/m 1191 m2)	€ 22.992	2018		€ 22.992		X
	Vervangingsplan Openbare Werken						
6	Porto Cabin	€ 10.329	2018		€ 10.329		X
7	Voertuig 14: Multicar FU-MO-01	€ 52.368	2017	€ 52.368			X
8	Voertuig 15: Multicar FU-MO-02	€ 52.368	2017	€ 52.368			X
9	Voertuig 4: Trekker JD-63-30	€ 100.000	2017	€ 100.000			X
10	Voertuig 3: Vrachtwagen BX-PV-60	€ 154.932	2018		€ 154.932		X
11	Schaftmateriaal wagen 2: WL-BR-91	€ 17.500	2018		€ 17.500		X
12	Rolbezems 2 stk	€ 10.268	2017	€ 10.268			X
13	Calciumopslag	€ 9.296	2017	€ 9.296			X
14	Strooier 5: Epoke S-2400 1100 Liter	€ 23.104	2017	€ 23.104			X
15	Strooier 6: Epoke S-2400 1100 Liter	€ 23.104	2017	€ 23.104			X
16	Sneeuwploeg 6: Meyer	€ 8.215	2017	€ 8.215			X
17	Strooier 2: Epoke inhuur trekker	€ 8.780	2018		€ 8.780		X
18	Sneeuwploeg 3: Meyer M9 inhuur	€ 10.329	2018		€ 10.329		X
19	Sneeuwploeg 1: Epoke JMK2750	€ 9.296	2018		€ 9.296		X
20	Sneeuwploeg 2: Epoke JMK275	€ 9.296	2018		€ 9.296		X
21	Grofvuilcontainer werf	€ 25.671	2017	€ 25.671			X
22	Grondcontainer werf	€ 10.268	2017	€ 10.268			X
23	Rijdende afzetting	€ 12.835	2017	€ 12.835			X
24	Snipperwagen	€ 7.701	2017	€ 7.701			X
25	Containers 4 stk werf	€ 23.240	2018		€ 23.240		X
26	Waterwagen Joskin (VV 000256)	€ 10.329	2018		€ 10.329		X
27	Verkeersteller 3	€ 9.241	2017	€ 9.241			X

Bijlage 12: Onderhoudsplan Vastgoed

Gebouw (bedragen euro's inclusief kostprijsverhogende BTW)	2017
Het Molenhuis	12.239
Gemeentekantoor	88.138
Kasteel monument	21.957
Fractiekamers Koetshuis	1.794
Beltmolen monument	6.239
Gemeentewerf btw comp	23.861
Muziekkiosk Bergharen	242
Pompgebouwen mech. riolering (5x)	840
Toren Balgoy monument	2.467
Totaal gemeentelijke gebouwen	**157.776**
Wijkcentrum Achterom	18.824
Wijkcentrum Speelhoeve (West)	11.796
Wijkcentrum OZO (Oost)	13.410
Wijkcentrum Zuiderpoort (Zuid)	19.072
Paschalishonk	11.833
Wijkcentrum Waaijershof	26.196
Dorpshuis de Oase	47.897
Dorpshuis Balgoy	12.590
Dorpshuis De Mijlpaal	48.264
De Eerste Stap	10.047
SCEC 't Mozaiek	130.431
Uitbreiding Bibliotheek / foyer 12-IZ-129	33.592
Peuterspeelzaal Olleke Bolleke	1.679
Peuterspeelzaal Harlekijn	629
PSZ Pippeloentje	810
Peuterspeelzaal Tweety	3.610
ZZG Gebouw stelpost	1.452
Totaal cultuur en welzijn	**392.131**
MFA De Speelhoeve	154.452
MFA Noorderlicht	43.326
MFA de Zandloper	34.699
MFA Suikerberg	34.893
MFA Huurlingsedam	25.020
Totaal MFA's	**292.390**
Gymzaal de Buizerd	20.177
Gymzaal de Weem	1.972
Sportzaal Speelhoeve (West)	1.257
Sportzaal Achterlo	5.826
Sportzaal Zuiderpoort (Zuid)	2.197
Gymzaal Kerkeveld	16.563
Sporthal Arcus	63.506
Totaal sport en recreatie	**111.498**
Kunstwerken	10.080
Woning Kasteellaan 11	1.666
Woning Kasteellaan 15	1.663
Totaal overig	**13.409**
Eindtotaal	**967.204**

Bijlage 13: Voorbeeldaanslagen meerpersoonshuishoudens

Aanslag gemeentelijke belastingen	**2016**	**Aanslag gemeentelijke belastingen**	**2017**
WOZ-waarde	200.000	WOZ-waarde	205.000
OZB – eigendom	256,48	OZB – eigendom	254,61
Rioolrecht eigendom	85,93	Rioolrecht eigendom	81,18
Rioolrecht gebruik	73,00	Rioolrecht gebruik	74,62
Afvalstoffenheffing meerpersoons	180,59	Afvalstoffenheffing meerpersoons	196,68
Totaal structureel 2016	**596,00**	**Totaal structureel 2017**	**607,09**
Eenmalige lastenverlichting	-25,00	Eenmalige lastenverlichting	0,00
Totaal 2016	**571,00**	**Totaal 2017**	**607,09**
Aanslag gemeentelijke belastingen	**2016**	**Aanslag gemeentelijke belastingen**	**2017**
WOZ-waarde	300.000	WOZ-waarde	305.000
OZB – eigendom	384,72	OZB – eigendom	378,81
Rioolrecht eigendom	128,90	Rioolrecht eigendom	120,78
Rioolrecht gebruik	109,50	Rioolrecht gebruik	111,02
Afvalstoffenheffing meerpersoons	180,59	Afvalstoffenheffing meerpersoons	196,68
Totaal structureel 2016	**803,71**	**Totaal structureel 2017**	**807,29**
Eenmalige lastenverlichting	-25,00	Eenmalige lastenverlichting	0,00
Totaal 2016	**778,71**	**Totaal 2017**	**807,29**
Aanslag gemeentelijke belastingen	**2016**	**Aanslag gemeentelijke belastingen**	**2017**
WOZ-waarde	400.000	WOZ-waarde	400.000
OZB – eigendom	512,96	OZB – eigendom	496,80
Rioolrecht eigendom	171,86	Rioolrecht eigendom	158,40
Rioolrecht gebruik	146,00	Rioolrecht gebruik	145,60
Afvalstoffenheffing meerpersoons	180,59	Afvalstoffenheffing meerpersoons	196,68
Totaal structureel 2016	**1.011,42**	**Totaal structureel 2017**	**997,48**
Eenmalige lastenverlichting	-25,00	Eenmalige lastenverlichting	0,00
Totaal 2016	**986,42**	**Totaal 2017**	**997,48**
Aanslag gemeentelijke belastingen	**2016**	**Aanslag gemeentelijke belastingen**	**2017**
WOZ-waarde	500.000	WOZ-waarde	500.000
OZB – eigendom	641,20	OZB – eigendom	621,00
Rioolrecht eigendom	214,83	Rioolrecht eigendom	198,00
Rioolrecht gebruik	182,50	Rioolrecht gebruik	182,00
Afvalstoffenheffing meerpersoons	180,59	Afvalstoffenheffing meerpersoons	196,68
Totaal structureel 2016	**1.219,12**	**Totaal structureel 2017**	**1.197,68**
Eenmalige lastenverlichting	-25,00	Eenmalige lastenverlichting	0,00
Totaal 2016	**1.194,12**	**Totaal 2017**	**1.197,68**

Bijlage 14: Lijst van afkortingen

Afkorting	Betekenis
Alg.	Algemene / Algemeen
ABP	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBZ	Bijzonder Bijstand Zelfstandigen
BGE	Bouwgrondexploitatie
BGT	Basisregistratie Grootschalige Topografie
BOA	Buitengewoon opsporingsambtenaar
BOS-impuls	Tijdelijke stimuleringsregeling Buurt-Onderwijs en Sport
BSO	Buitenschoolse opvang
BTW	Belasting (over de) Toegevoegde Waarde (omzetbelasting)
Ca.	Circa (ongeveer)
CDVR	Centrale voorziening decentrale regelgeving
CJG	Centrum voor jeugd en gezin
CMW	Stichting Centrummanagement Wijchen
CVV	Collectieve vervoersvoorziening
DD-JGZ	Digitaal Dossier Jeugdgezondheidszorg (voorheen Elektronisch Kinddossier)
DOP	Dorpsontwikkelingsplan
DVO	Dienstverleningsovereenkomst
EHS	Ecologische Hoofdstructuur
EKD	Elektronisch Kinddossier
ESF	Europees Sociaal Fonds
FTE	Fulltime eenheid /eenheden
GBKN	Grootschalige Basiskaart Nederland
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio
GIS	Geografisch informatiesysteem
GO	Georganiseerd Overleg
GR	Gemeenschappelijke regeling
GSP	GroenStructuurPlan
GTR	Geld terug regeling
GUP	Gebiedsuitvoeringsplan
GVVP	Gemeentelijk verkeers- en vervoersplan
(wet) HOF	(Wet) Houdbaarheid Overheidsfinancien
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
IHP	Integraal Huisvestingsprogramma Onderwijs
IBOR	Integraal Beheer Openbare Ruimte
IPO	Interprovinciaal Overleg
J&J-beleid	Jeugd- en Jongerenbeleid
JOP	Jongerenontmoetingsplek
KCA	Klein Chemisch Afval
KCC	Klantcontactcentrum
KING	Kwaliteitsinstituut Nederlandse gemeenten
LBG	Leefbaarheidsgroepen
LEA	Lokaal Educatieve Agenda
LOP	Landschapsontwikkelingsplan
LVB	Licht verstandelijk beperkten
Marap	Managementrapportage
Mbo	Middelbaar beroepsonderwijs
MGR	Modulaire Gemeenschappelijke Regeling
MIO	MeerjarenInvesteringsOverzicht
MJB	Meerjarenbegroting
MJOP	Meerjaren Onderhoudsplan
MMHVG	Nota “Mensen hebben het verschil gemaakt” (Begroting 2014)

Afkorting	Betekenis
NUP	Nationaal Uitvoeringsprogramma Dienstverlening (en e-overheid)
ODRN	Omgevingsdiensten Regio Nijmegen
OKE (wet OKE)	Wet ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie
OR	Ondernemingsraad
OVL	Openbare verlichting
P&C	Planning en Control
PGB	Persoonsgebonden budget
Prorap	Programmarapportage
PSZ	Peuterspeelzaal
RBGZ	Regionale Brandweer Gelderland Zuid
ROF	Rechtmatigheidsformulier
RSA	Renovatieplan Sportaccommodaties
RSO	Richtlijn Sportdeelname Onderzoek
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst
SHARP	Selectief Hoogwaardig ARcheologischProgramma
SHV	Schuldhulpverlening
SMI	Sociaal medische indicatie
SOP	Stadsontwikkelingsplan
SVE	Stichting Volwasseneducatie
SW	Sociaal werkvoorzieningschap / Sociale Werkplaats
TSO	Tussenschoolse opvang
UvW	Unie van Waterschappen
V.s.v.	Voortijdige Schoolverlaters
Vmbo	Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VRGZ	Veiligheidsregio Gelderland Zuid
VSO	Voorschoolse opvang
VSV	Voortijdige Schoolverlaters
VVP	Vervangingsplan(nen)
VVP	Vervangingsplan
WABO	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WAO	Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering
WEB	Wet Educatie Beroepsonderwijs
Wet BUIG	Wet bundeling van uitkeringen inkomensvoorziening aan gemeenten
WGA	Werkhervattingsregeling Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten
WGR	Wettelijk (ingestelde) Gemeenschappelijke Regeling
WIJ	Wet Investeren in Jongeren
WKPB	Wet Kenbaarbeid Publiekrechtelijke Beperkingen
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
Wro	Wet ruimtelijke ordening
WSW	Wet sociale werkvoorziening
WWB	Wet Werk en Bijstand
WWNV	Wet Werken Naar Vermogen
ZAT	ZorgAdviesTeam
ZVW	Zorgverzekeringswet
ZZG	Zorggroep Zuid-Gelderland